

BYGGNADS ARBETAREN

Det är **SÄMSTA**
bygget i Sverige

Stor **jultävling**
- 50 priser

De förlorar
på nya
a-kassan

Kritiker **tystas**
vid tunnelbygge

SÅ FÅR DU JULFINT I HYTTEN

Lönetoppen

Direktör fick 108 procent mer i lön

Kenneth Petterson
cheffredaktör,
ansvarig utgivare
08-728 49 70
070-607 56 97
k.p@byggnadsarbetaren.se

Jenny Berggren
allmänreporter, debatt
08-728 49 98
070-280 25 35
j.b@byggnadsarbetaren.se

Katarina Connheim
allmänreporter,
08-728 49 87
070-627 60 84
k.c@byggnadsarbetaren.se

Nina Christensen
allmänreporter
webbansvarig
08-728 49 79
070-246 87 06
n.c@byggnadsarbetaren.se

Ingemar Dahlkvist
arbetsrätt, löner
08-728 49 72
070-607 56 91
i.d@byggnadsarbetaren.se

Margite Fransson
arbetsmiljö, hälsa
08-728 49 74
070-607 56 89
m.f@byggnadsarbetaren.se

Cenneth Niklasson
allmänreporter
08-728 49 76
070-607 56 92
c.n@byggnadsarbetaren.se

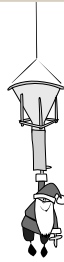
Johan Sjöholm
allmänreporter
08-728 49 73
070-6516259
j.s@byggnadsarbetaren.se

Anki Sydegård
reportageansvarig
08-728 49 77
070-607 56 87
a.s@byggnadsarbetaren.se

TS-kontrollerad
upplaga 2005: 131 600

Postadress: 106 32 Stockholm
Besöksadress: Hagag. 2, 4 tr, Sthlm
Adressändring, medlem i Byggnads:
Kontakta din lokala avdelning
Prenumeration: edb, telefon 010-588
48 08 **E-post:** prenumeration@edb.se
Pris, helår: 297 kr
Annons: Swartling & Wranding Media,
telefon 08-54516067
Repro: Grafit
Tryck: Sörmlands grafiska, Quebecor

SÄMSTA BYGGET

DRAGON GATE VÄRST I SVERIGE

Byggnadsarbetaren har utsett
Sveriges sämsta bygge när det
gäller arbetsmiljö. SID 8-12

SÅ SLÅR NYA A-KASSEREGLERNA MOT DIG

SID 14-15

PÅ JOBBET

GLASKILLAR RÄDDAR TROPISKA VÄXTER

SID 16-19

1

31-33

IYRIDE ÅR DU INT ITEN

SID 22-23

JAG FICK
108 PROCENT
I LÖNELYFT

SID 20-21

Sakerneten notas i tunnelbygge

BYGGNYTT/ Språkproblem och inhyrda tunnelarbetare, som arbetar på sina friveckor, sätter säkerheten ur spel vid tunnelbygget genom Hallandsåsen.

SID 25

DEBATT SID 4

"Låt fuskarna betala"

"Gör så att ni granskar som vanligt, men dom som fuskar får betala avgiften", skriver Björn Molander.

GREJER & GREPP SID 34

Maskinen rullar ut duken

Markduken läggs ut maskinellt med stativ.

BYGGFOLK SID 38-39

Stor jultävling: leta byggtomtar

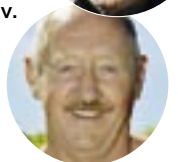
BYGGFOLK SID 36-37

Krigsbarnet Tapio blev kvar i Sverige

Inte sex år fyllda kom Tapio Lukkaroinen till Sverige med sin lillasyster. De var finska krigsbarn, som skilts från sin mamma, men fick ändå bra liv.

**5 MUSKLER &
5 HJÄRNA** SID 6

Ragnar, 66, viker ut sig

FRÅGAN

Vilken är den värsta miljö du mött i jobbet?

Thomas Thörnblad, 52, betongare, Kalmar

– Det är svårt att komma ihåg så på rak arm. Men över huvud taget handlar väl ofta problemen om en dammig miljö och stress. Annars tycker jag att skydd och sånt fungerar rätt bra nu. Men egentligen är det nog de uppdrivna tidsplanerna som är värst, risken är att man inte hinner se sig för alla gånger.

Lars Möller, 51, snickare, Finnspång

– Jag är ju skyddsombud. Jag har varit med om att stoppa byggen även om det var länge sen. Det handlade om kemikalier, att det inte fanns något i arbetsmiljöplanen om hur man skulle bete sig när man rev och riskerade att utsättas för kemikalier. Men det är damm som är det största problemet på byggena. Det finns inget bygge i dag där man lyckas hålla rent från det allmänna byggdamm.

Christer Cöster, 38, betongare, Söderköping

– Damm är det värsta problemet, när man river och slipar golv. De som ser till att det dammar, de som gör själva ROT-arbetena, tar det ofta inte på allvar tycker jag. Men det brukar damma lika mycket på mig som på dom.

”Låt fuskare betala granskningen”

● Mättningsarvodet som används vid ackordslöner torde inte vara något att bråka om. Att både medlemmar och icke medlemmar ska betala är väl klart.

Granskningsavgiften är en annan sak. För att få den ackorderad bland både arbetare och ar-

betsgivare bör den ändras. Gör så att ni granskar som vanligt men att dom som fuskar får betala avgiften.

Granskarna får då ett slags ackord, och dom oseriösa en högre avgift. Dessutom högre avgift för mer strul och en mindre påm-

minelseavgift för en enkel miss.

Man kan också i ett sådant system sära medlemmar från andra, genom att inte driva vidare ärenden mot företag vars anställda inte är med i Byggnads.

BJÖRN MOLANDER

ÖREBRO

Håll ihop lagandan i Byggnads

Byggnadsarbetaren nr 16/06

● Jag läser i Byggnadsarbetaren att NCC slår sönder ett sammansvetsat arbetslag och flyttar gubbarna så att de skiljs åt.

”Enade vi stå söndrade vi falla.” Det är de första ord som kommer till mig när jag läser reportaget. I dystra stunder, ja rent av i uppgivensens ögonblick, i mitt arbete hämtar jag kraft från min tid som byggnadsarbetare. Det var kamratskapet, kåftandet om allt planeringen, beredningen, metodval, hjälpmedel och maskininsatser. Det gällde att plocka fram det bästa och ra-

tionella. Ibland löstes det på plats då det inte framgick av ritningen hur det skulle lösas. Det är dessa gubbar som dyker upp i minnet och ett skevt leende rycker i munpiporna.

Varför i herrans namn tas inte dessa gubbar till NCC:s hjärta, undrar jag stilla på kammaren. Ja självklart för att de är skickliga och stolta yrkesmän som inte tillåter att ledas i band. Som genom sitt kunnande vet hur jobbet ska utföras och vad som behövs för att få ut det mesta och bästa ur sitt slit i alla slags väder, där de hela sitt yrkesliv får leva under primitiva förhållanden.

Till gubbarna vill jag bara säga: Som yrkesarbetare behöver ni aldrig kröka ryggen oavsett vad företaget heter. Detta gäller inte minst NCC som uppvisar brister på kompetensen att tillvarata den resurs som ett sammansvetsat arbetslag är.

SUNE MARKUSSON

TIDIGARE BYGGJOBBARE

Safety week i Afrika

● Det pratas en hel del om hur säkra våra svenska arbetsplatser är. Men efter att ha arbetat utomlands måste jag säga att vi har långt kvar i Sverige.

Jag arbetar just nu på ett projekt i Afrika ”Equatorial Guinea”. Där har vi passerat sex miljoner arbetstimmar utan någon allvarlig händelse, det värsta hittills är några mindre skärsår.

GIJ

Hårt beviskrav

● Fick höra något lustigt av min bror som varit snickarlärling i två år. Han kan inte få sina timmar tillgodoräknade för att firman inte har hängavtal med Byggnads. Är det bättre att han är arbetslös och inte får yrkesbevis än att han gör sina timmar hos en firma han trivs på och där han tjänar mer än han ska som lärling? Han får mer kunskap än om han gipsar i tre år på NCC.

JIMPA

Lundby-Wedin lämplig som s-ordförande

● Jag tycker att Byggnads skall vara med och påverka så att nästa partiordförande i SAP är en person som står fackföreningsrörelsen nära. Nästa partiordförande i SAP ska vara en kvinna. Nästa partiordförande i SAP kan inte väljas ur Göran Perssons förlorande lag.

Utifrån detta resonemang så tycker jag att du Hans Tilly skall verka i partistyrelsen för att LO-ordföranden Wanja Lundby-Wedin väljs till ny partiordförande. Jag tycker också att Byggnads ska gå ut och propagera för Wanja som nästa statsminister i Sverige.

BENGT

BODTOMTEN

– Bara 20 har anmält sig till tävlingen ”Sveriges bästa arbetare”. Kan det bero på förtäpningen? Lunch med en (m)inister ...

SKRIV TILL OSS - VI BJUDER PÅ PORTOT!

Adressen är Byggnadsarbetaren, Svartspost 110455302, 110 19 Stockholm. Du behöver inte sätta på något frimärke. Ring 08-728 49 00. Faxe 08-728 49 80. E-posta redaktionen@byggnadsarbetaren.se

Glöm inte uppge namn, adress och telefonnr (som hemlighålls mellan dig och redaktionen om du använder signatur).

Ställ krav om a-kassan

● Efter att högeralliansen bildade regering har det varit många protester mot deras avsikt att försämra a-kassan. Många väljare har nog i efterhand förstått att de röstat på fel parti.

Även om valresultatet skall respekteras är det anmärkningsvärt att regeringen inte lyssnar på fackliga organisationer och övriga som berörs av förslagen om a-kassan. Löntagarna är en stor grupp i samhället. Den regering som inte inser det kan lätt få sin mandatperiod förkortad.

Det har varit, och kommer

fler, protester. Nu är det upp till alla fackliga medlemmar att vara tydliga och delta i arbetet för att vi ska ha en arbetslöshetsförsäkring värd namnet. Om regeringen ändå vägrar lyssna på löntagarnas företrädare får vi väl vänta tills avtalen löper ut i vår med att vidta nödvändiga åtgärder och i det arbetet har nog även arbetsgivarna ett stort intresse av att det är lugnt på arbetsmarknaden. Den regering som inte begriper det lär inte bli långlivad.

ROLF ANDERSSON

BRÄMHULT

Tro inte på Littorins mantra

● Det tycks vara en allmänt rådande uppfattning att den nya regeringen bara genomför den politik som man säger sig ha gått till val på. Det är nonsens.

Hade moderaterna pratat klarspråk och redovisat alla försämringar i a-kassan skulle valresultatet sett helt annorlunda ut.

Med en a-kasseersättning på 65 procent efter 300 dagar kommer många tvingas ta dubbla, uselt betalda servicejobb för att få det att gå ihop. Var det någon som hörde en moderat upplysa om det i valrörelsen? Allt sker i lönnedom. Högern förnekar sig inte.

TOMMY

Du är på rätt väg, Anders Borg

● Kommentar till Sven-Erik Österberg (s), föredetting i ministerskrået. Han ojar sig över förslaget från finansministern, Anders Borg, att straffa arbetslösa för passivt arbetsökande.

Förslaget är att varna eller att dra in en dags a-kasseersättning, max 680 kronor. Du, Österberg, det är till att skjuta sig själv i foten. Straffsätserna du administrerade var mycket värre. Vid 25 procents avstängning handlade det om förluster på 6000 kronor

på 40 till 45 dagar. Det var till att skjuta mygg med kanoner.

Sossehyckel tvingar arbetslösa till kränkande och meningslösa kurser, omöjligt arbetssökande med mera. Välkommen Anders Borg, du är på rätt väg. Man ska inte använda mer krut än vad som behövs för att nå resultat. Kan du också avskaffa sossarnas improduktiva värmestuga AMS så finns mycket pengar och lidande att bespara svenska folket.

UPPLYST VOLTAIRE

Höjd a-kassa splittrar facket

● Höjd a-kassa kan leda till massavhopp. Detta var precis vad alliansen var ute efter. Tanken var att slå sönder facket.

Det är heller inte förvånande att den yngre generationen väljer att gå ur facket, eftersom de växt upp under något så när trygga former och lever i någon sorts tro på att ensam är lika stark. Tyvärr

har vi bara sett början. Jag har åsikten att dagens unga arbetare tydligen måste ner i skiten för att upptäcka att de blivit lurade. Det är bara det att det kommer att ta lång tid att återuppbygga. Det som våra föräldrar startade i 1900-talets början går lätt att riva ner, men tar tid att bygga upp.

BÖRJE LILLSJÖ

Värsta bygget

Kina har blivit västvärldens verkstad. Om vi köper billiga verktyg eller dyra märkesläder så är sannolikheten stor att de har tillverkats i Kina. Billig arbetskraft är den främsta orsaken.

Men det är inte bara prylar som jätten Kina, med över 1,3 miljarder människor, exporterar.

De exporterar också människor – nu senast byggnadsarbetare.

I Sverige kan vi möta den kinesiska exportboomen på två ställen: i Älvkarleby i Norra Uppland och i Kalmar.

Intill E4: an i Älvkarleby byggs ett kinesiskt kulturcenter, Dragon Gate, omgärdat av något som liknar en kinesisk mur. Innanför muren har det sannolikt slagits rekord i brott mot svenska arbetsmiljöregler.

”Innanför muren har det sannolikt slagits rekord i brott mot svenska arbetsmiljöregler.”

Ett återkommande inslag i följetongen är en bygghiss som, trots upprepad plombering av arbetsmiljöverket, fortsatt att användas. Det resulterade i viten på sammanlagt 1,1 miljoner kronor – ett av de största arbetsmiljövitena i Sverige.

Byggherrens svenska kontaktperson skyller på kulturskillnader. Under tiden ligger ärendet

hos svenska förvaltningsdomstolar för avgörande.

Hittills har arbetsplatsen fått ett 20-tal allvarliga anmärkningar när det gäller arbetarskyddet. Därför utser vi Dragon Gate till årets sämsta bygge 2006.

Läs mer på sidorna 8-12.

Där hittar ni också hela listan över alla byggen som stoppats av Arbetsmiljöverket. I år är listan längre än någonsin – 135 förbud utfärdades under året.

I Kalmar byggs ett kinesiskt handelscentrum. Byggnads har nyligen tecknat avtal med den kinesiske byggherren, som lovar att betala sina hitresta byggarbetare runt 155 kronor i timmen – åtta gånger mer än hemma.

Och även om lönen ska betalas ut i Kina, så lovar arbetsgivaren att visa kvitton på att pengarna sätts in på respektives arbetsares konto.

I det perspektivet har Byggnads omdiskuterade lönegranskning onekligen fått en ny dimension.

Läs mer på byggnytt, sidorna 25-29.

Nästa tidning kommer den 18 januari. Trevligt helg!

KENNETH PETTERSON
CHEFREDAKTÖR

TYCK DIREKT PÅ NÄTET!

På vår hemsida kan du publicera insändare direkt på nätet. Gå in på www.byggnadsarbetaren.se.

5 MUSKLER ● 5 HJÄRNA

TILL VEM? TIMMERMANNEN RAGNAR WAGENIUS, 66 år, från Messlingen, Funäsdalen.

VARFÖR? Är MODELL I NAKENKALENDER där grabbarna i Gunnars byalag Ränningsvallen viker ut sig.

”TROLIGEN FICK DE TIPS OM MIN VACKRA KROPP”

1 Hur ska man sköta sig för att ha en så vältrimmad kropp vid 66 år?

– Det är bara att hålla igång. Jag byggde upp min kropp i skogen när jag var ung. Vissa dagar lyfte jag mellan 10 och 15 ton. Sedan har jag fortsatt att jobba som timmerman hela livet. På fritiden har jag åkt skidor, löpt och spelat fotboll. Hittills har det blivit 16 Vasalopp.

2 Är du nöjd med ditt utseende?

– Ja, det är jag. Mest nöjd är jag med överdelen. Muskler på armar och axlar.

3 Har byggarbetet påverkat din kropp negativt på något sätt?

– Visst får jag lite ont ibland. Men då är det bara att jobba vidare så försvinner värken. Ungdomarna i dag kommer att få problem. De sitter bara framför datorn. De borde träna mer.

4 Varför är det en sådan utseendefixering i dag?

– Det är inte så farligt. Jag bryr mig inte om mitt utseende. Jag håller bara igång. Kalendern är bara en rolig grej. Vi gör den för att få in lite pengar som vi kan satsa på olika projekt.

5 Kan du tänka dig att vara modell fast med kläderna på. Typ Dressmanreklamen?

– Absolut! Det skulle vara kul på äldre dagar. Det är bara att vänta på att telefonen ska ringa.

LASSE MODIN

1 Du har en vältrimmad kropp, men hur sköter du om din hjärna?

– Jag använder inte några datorer när jag räknar, utan kör med huvudräkning. Sedan spelar jag och sjunger. Har åkt omkring sedan 1960-talet och spelat dansbandsmusik. Det är bra träning för hjärnan.

2 Varför är du med i kalendern?

– Jag blev uppringd av Åsa Evertsdotter som håller i kalendern. Jag kände till den sedan tidigare då den kommit ut i några år, så någon lång betänketid behövde jag inte. Jag sa ja omgående. Troligen hade hon fått tips av någon om min vackra kropp.

3 Har du fått några skamliga förslag från kvinnorna i byn?

– Näh, det har jag inte. Men de tittar en hel del. De känner ju till mig sedan tidigare.

4 Vart går gränsen för ett utvik för din del?

– Som på bilden i årets kalender. Om jag ska visa mer så ska det mycket till. Det är inte aktuellt.

5 Vad är det för skillnad på när kvinnor och män viker ut sig?

– Kvinnorna är mycket snyggare. Annars är det nog inte så stor skillnad.

CENNETH NIKLASSON

Naknare än så här blir det inte om Ragnar Wagenius ska ställa upp på bild.

RAGNARS BÄSTA HISTORIA:

Det var en luffare som kom till en bondgård sent en regnig kväll.

Han frågade bonden om logi och lite mat.

– Du kan få lite gröt och sedan kan du få sova hos geta.

– Hos geta! Nej, det vill jag inte.

– Då får du lägga dig på höskullen i stället.

På morgonen när luffaren vaknade gick han ner i ladugården. Där satt en fantastiskt vacker kvinna och mjölkade en ko.

– Vad heter du? frågade luffaren.

– De brukar kalla mig för Geta.

De 60 byggnadsarbetarna har återvänt hem. Arbetena återupptas fullt ut nästa år.

LIVSFARA PÅ DRAGON GATE

De kinesiska gästarbetarna har utsatts för livsfara vid Dragon Gate i Älvkarleby. Arbeta på hög höjd utan skydd och en farlig bygghiss, som användes trots förbud, är bara några exempel. Därför utses arbetsplatsen till 2006 års sämsta bygge.

TEXT MARGITE FRANSSON OCH CENNETH NIKLASSON FOTO CHRISTER WÄLIVAARA M FL

Dragon Gate är porten till framgång och lycka, enligt byggaren. Men för byggnadsarbetarna innebär den raka motsatsen. Under 2006 var Dragon Gate ett av Sveriges farligaste byggen.

– Under mina 30 år som arbetsmiljöinspektör har jag aldrig varit med om maken, säger Lars Nordström, som om och om igen varit på arbetsplatsen för att få bukt med den dåliga arbetsmiljön.

De kinesiska byggnadsarbetarna har jobbat under mycket farligare villkor än vad som tolereras för svenska arbetare. Arbetsmiljöverket har försökt motverka detta, men det har gått trögt. Lars Nordström har inte kunnat prata direkt med arbetarna som enbart pratar kinesiska.

Den ena anmärkningen efter den andra har riktats mot bygget, men så fort ett fel har rättats till har det tillkommit nya. Flera förbud har lagts och kritik har riktats mot säkerheten. Ett resultat är viten på sammanlagt 1,1 miljon kronor för en farlig hiss.

Ett ackrediterat företag har vid två tillfällen besiktigat hissen och konstaterat att den inte varit säker, vilket resulterat i två förbud och plombering. Ändå har hissen fortsatt att användas.

– Det värsta som kunde hända var att den skulle rasa från hög höjd, så att människor kom till skada, säger Lars Nordström.

Arbetsmiljöverket har lämnat ärendet vidare till länsrätten, som ska bestämma om pengarna ska krävas in.

Byggnadsarbetarna har också svävat i livsfara då de arbetat på höga höjder utan skydd. Vid

ett tillfälle stoppades arbetet på taket. Arbetarna stod på den 50-70 centimeter breda gjutformen och fallhöjden var fyra meter från takfoten. Det har också förekommit oskyddat arbete på ställningar på upp till 15 meters höjd. Vid ett tillfälle stoppade verket ställningsbyggande där fallhöjden var åtta till tio meter, eftersom det saknades skydd och personlig skyddsutrustning. Arbetsmiljöverket har också efterlyst hållfasthetsberäkningar för ställningarna.

Trots ideliga besök anser Lars Nordström att det hade funnits mycket mer att kontrollera.

– Jag har bara gjort det mest nödvändiga. Kemikalier, till exempel, har jag inte ens hunnit titta på. Det har kommit containrar med färger och kemikalier från Kina och vi har ingen aning om vad de innehåller.

Hotell Älvkarlen i Älvkarleby vid E4:an byggs om till ett kinesiskt kulturcenter. Allt sker med material och verktyg som har fraktats från Kina. Bakom projektet står den kinesiske affärsmannen Jinchung Li. Det är i hans företag de 60 kinesiska arbetarna är anställda och han bygger åt ett annat av sina företag.

Erland Ågren, vd för Latep, det svenska bolaget, vill inte kommentera arbetsmiljön på Dragon Gate eftersom det pågår en rättslig process med Arbetsmiljöverket. Däremot har han tidigare skyltat på kulturskillnader.

– Det är mycket investeringar på gång från Kina till Sverige. Därför är det viktigt att myndigheterna vet hur man överbryggar kulturkrockar, säger Erland Ågren.

Dragon Gate och myndigheten för utländska investeringar har haft ett möte med Arbetsmiljöverket där man diskuterade strategier. ●

DETTA HAR HÄNT:

Under 2006 har arbetsplatsen bland annat fått anmärkningar om

- hissen vid flera tillfällen.
- förbud mot oskyddat arbete på hög höjd, i samband med att en ställning byggdes.
- att montageplan för ställningsbyggande saknades.
- brister i arbetsmiljöplanen.
- att elanläggningar och inkopplingar inte har följt reglerna och att där fanns ojordade kablar, vilket gjorde att där fanns en överhängande risk för elolyckor.
- att överskydd på en byggsåg saknades
- att det har varit stora brister i samordningsansvaret
- att det har varit oklart vilka kemikalier som har ingått i cement- och putsbruk från Kina.

Affärsmannens företag har fått ungefär ett 20-tal allvarliga anmärkningar, skriftliga och muntliga, från Arbetsmiljöverket, sedan byggstarten 2004.

Utnämningen till sämsta bygge bygger på arbetsmiljöverkets inspektioner, på uppgifter från fack och reportrar på plats.

NÄSTA SIDA: FLER HEMSKA BYGGEN

DRAMATISK ÖKNING AV FARLIGA BYGGGEN

● **Arbetsmiljöverket har stoppat byggjobb 135 gånger under det senaste året. I 113 av förbuden fanns det akut risk för personskador då de handlade om risk för fall från hög höjd.**

Sedan slutet av 1990-talet har antalet byggarbetsplatser som stoppats av Arbetsmiljöverket ökat dramatiskt. 1998 stoppades byggverksamhet 40 gånger. I år

är siffran 135, en uppgång på 238 procent. Precis som vanligt har de flesta stopp, 113 stycken, satts i samband med risk för fall. Det handlar om dåliga ställningar som saknar skyddsräcken, om fallrisk från tak, om personer som jobbat utan personlig säkerhetsutrustning.

Sedan Byggnadsarbetaren började granska antalet förbud har de ökat dramatiskt. Anders Brännström, arbetsmiljöinspek-

tör i Malmö, tror att ökningen delvis kan förklaras med att inspektörerna har blivit bättre på att följa regelverket och sätta förbud när det är befogat.

– Tidigare var det vanligare att vi löste frågan genom att ställa krav, utan att sätta förbud. Det beror delvis på att förbud är bökligt administrativt. Det tar en kvart att sätta ett förbud, men det kan ta en halv dag att sköta administrationen.

Att arbetsmiljöinspektörerna lägger så många förbud när det gäller fallskydd är ingen tillfällighet. Fall från hög höjd är den absolut vanligaste olycksorsaken i byggbranschen. En stor del av bristerna finns bland småhus och små företag.

Då man jämför med andra länder ligger Sverige ganska lågt då det gäller förbud. En orsak kan vara att de svenska rutinerna är jämförelsevis komplicerade. ●

HELA LISTAN ALLA 135 BYGGSTOPPEN

4 FÖRBUD

- **Byggbolaget Latep** har fått fyra förbud på Dragon Gate. Det första för att det fanns risk för fall från en byggställning där fallhöjden var 8-10 meter. Det andra stoppet gällde arbete på tak utan skydd där fallhöjden var fyra meter. De andra två förbuden gällde en hiss som inte uppfyllde säkerhetskrav.
- **NCC** har fått tre förbud mot brister när det gäller fallskyddet: på ett småhusprojekt i Tomtebo utanför Umeå, på IKSU Sportcenter i Umeå och på Eskilstorget i Haninge centrum. Det fjärde förbudet fick de på en arbetsplats på länsväg 641 utanför Mönsterås där det fanns brister på skydds- och trafikordningar.

3 FÖRBUD

- **Icopal** har fått förbud tre gånger för brister i fallskyddet. Det första på Anders Olofsson Maskin i Bengtsfors, det andra på Stanalycan Etapp 2 i Halmstad och det tredje på sporthallen i Kallhäll utanför Stockholm.

2 FÖRBUD

- **Peab** har fått ett förbud på Skålmysrvägen 36 i Mora på grund av brister på en saxlift och på kv Åskan i Uppsala där det var problem med en bygghiss.
- **Byggspecialisten i Kristian-**

stad har fått förbud på två arbetsplatser på grund av brister i fallskyddet. Dels på byggarbetsplatsen Clarinsson i Hässleholm, dels på området Talldalen i Vä.

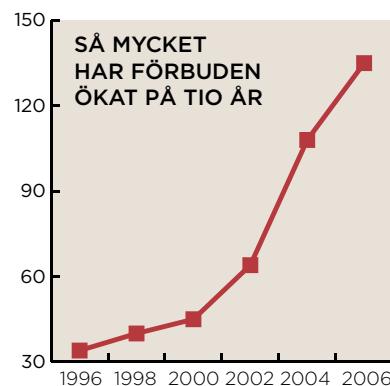
- **Fredins Takentreprenad** har fått två förbud på grund av brister i fallskyddet. Dels på Broåkersvägen 5 i Borlänge, dels på Forssacklackskolan i Borlänge.
- **Haga Plåt i Umeå** har fått förbud på två byggarbetsplatser på grund av brister i fallskyddet. Det ena var på Industrivägen 16 A i Umeå och det andra i korsningen Obbolavägen/Magasinsgatan i Ume Köks anläggning.

- **Byggbolaget i Kungsbacka** har fått två förbud som handlar om brister när det gäller fallskyddet och ställningar. Det första förbudet sattes på Lövkojevägen 16 i Kungsbacka och det andra på Lunnagårdsgatan 16 i Mölndal.
- **Vägverket** har fått ett förbud på E 6:an genom Hallands län där det var brister i säkerheten för vägarbetarna. Bland annat skulle det skyltas upp bättre. Det andra förbudet gäller E 6:an mellan Värmlandsbro-Hogdal. Där fanns brister på en ställning.

1 FÖRBUD

- **Peter Abrahamssons Byggnadsfirma**, Arnsbergsv. 44 i Borlänge. Brister i fallskydd.

- **Per Risvall Industrimontage**, Brister i fallskydd.
- **Larsson-Hus**. Brister i fallskydd.
- **Hagman Tak**, Sörby Urfjäll. Brister i fallskydd.
- **B.O.R All-bygg**, Arnsbergsv. 44 i Borlänge. Brister i fallskydd.
- **Bil & Däck i Hedemora**. Blomstigen 6, Hedemora. Fallskydd saknas, klyv- och kapklinga utan klyvkniv och överskydd.
- **Björbo Plåt**, Bilkompaniet i Leksand. Brister i fallskydd.
- **Byggsnickarn i Dalom**, Vinäs 105 Mora. Brister i fallskydd.
- **Byggtjänst i Falun**, Allfarvägen 97, 99, 101 och 103 i Borlänge. Brister i fallskydd.
- **Da Kine Bygg**, Kvarnsveden. Brister i fallskydd.
- **Ronny Ekman**, Gammelvägen 31 i Falun. Brister i fallskydd.
- **Elementhusgruppen i Stigen**, Solhem, Stöten i Sälen. Brister i fallskydd.
- **Eryl Värme Konsult**, Lönnemossvägen 1 i Falun. Förbud mot att utföra arbeten där arbetstagare lyfts upp med hjälp av truck och arbetskorg saknas.
- **Gulbuve, Soltorgsbyn**, Transtrands Kronopark 1:157. Brister i fallskydd.
- **Byggmästare SA Englund**, Rudträskvägen 1 i Kalix. Brister i fallskydd.
- **Lindbergs Ställningsmontage**,

Kungsg. 6-8 i Luleå. Brister i fallskydd.

- **Industri & Bygg i Karlskoga**, Ulleberg i Karlstad. Brister i fallskydd.
- **Hyllands Bygg**, Skattkärrsv. 95 i Karlstad. Brister i fallskydd.
- **VHT Byggplåt**, Gjuterigatan 3 i Karlstad. Brister i fallskydd.
- **Wermlands Byggplåt**, Blå Hallen i Karlstad. Brister i fallskydd.
- **Stavnäs Tak & Bygg**, Karlbergsvägen 5 i Arvika. Brister i fallskydd.
- **Sunda Stenhus**, Slingvägen i Örebro. Brister i fallskydd.
- **HE PE Bygg**, Byggmax f.d. Samhall i Falun. Brister på saxlift.
- **HMB Construction**, Reningsverket Falu Gruva. Brister i fallskydd.
- **Jari Nieminen**, Kantarevägen 6 i Falun. Brister i fallskydd.
- **JP's El & Bygg**, Hällvägen 12 i Ludvika. Brister i fallskydd.
- **Mellansvenska FORTS SID 12** ➔

VILDA VÄSTERN I SVENSKA FJÄLLEN

1 ÅRETS VILDA VÄSTERN

Området från Sälen till Hemanavan har förvandlats till rena vilda västern. Situationen är extrem inför kommande world cup-skidåkningen i Åre. Arbetsmiljön är ofta direkt livsfarlig när fritidshusen byggs. Det saknas skydd, personalutrymmen, med mera. I Hamra, Härjedalen, skadades två baltiska byggnadsarbetare då de föll åtta meter ner i ett betonggol. De skulle montera en byggnadsstomme på ett timmerhus, men gavelspetsarna gav vika. Där fanns fanns varken ställningar eller annan fallskyddsutrustning.

2 ÅRETS BOD

Spånskivor som väggar och ett pyttelitet värmeaggregat. Så såg boden ut för arbetarna som byggde fritidshus i Björnen, Åre. – Det här är det sämsta som jag har sett i bodväg, säger Karl-Axel Bodén, regionalt skyddsombud. Allt saknades. Bord och stolar bestod av murblock och frigolitbitar som staplats på varandra. Arbetarna kommer från ett

polskt företag och beställarna från Holland.

3 ÅRETS STÄLLNING 1

Skyddsombudet på arbetsplatsen vid Biskopshagen i Växjö stoppade omedelbart sex av sju ställningar på bygget. Det var stor risk att de skulle välta utåt. 30-40 procent av spirorna hängde i luften. Ställningarna var satta i minusgrader. Vid tö blev det sättningar i marken som gjorde dem farliga. Bromölla Ställningsmontage BSK byggde åt Peab construction.

4 ÅRETS STÄLLNING 2

– Ställningarna såg ut att höra hemma någon gång på 1800-talet, säger arbetsmiljöinspektör Benny Johansson om bygget som stoppades efter en inspektion.

På arbetsplatsen vid Fogelsta säteri i Sörmland fanns katastrofala fel på ställningarna. En var uppställd på en lastmaskin – på gafflarna. Ställningen stod lutad in mot husväggen. Andra ställningar var uppbyggda med granstolpar och regler kors och tvärs.

5 ÅRETS ELCHOCK

Tre personer fick elstöt vid ombyggnaden av gamla Fläktfabriken i Växjö: en byggelev, en håltagare och en träarbetare. I ett fall blev bara handtaget kvar av skruvmejseln. Strömmen var 220 volt och det kan under fel betingelser vara livshotande. Byggnadsarbetarna rev i byggnaden, samtidigt som verksamheten och elen var igång på annat håll. Såväl Arbetsmiljöverket som Elsäkerhetsverket har utrett olyckorna och riktat krav mot arbetsplatsen. Entreprenör är JSB.

6 ÅRETS STEGARBETE

Byggnadsarbetaren arbetade på stege med en vinkelslip, högt uppe på en kyrkobyggnad i Malmö. Risken för fall var uppenbar. Arbetsmiljöverket stoppade tidigare i höst jobbet.

– Men såväl före som under och efter stoppen har de fortsatt jobba på samma sätt, utan skydd, säger Lars Lindström, regionalt skyddsombud på Byggnads.

Allt görs manuellt. De bär sten och bruk i hinkar. Arbetsplatsen är i blockad eftersom det polska

företaget Wronski Spólka Jawna vägrar teckna kollektivavtal.

7 ÅRETS SNACKIS

Flera brister i arbetsmiljön upptäcktes vid byggandet av före statsminister Göran Perssons och Anitra Steens gård i Flen. Bland annat saknades arbetsmiljöplan, något som byggherren ansvarar för. Det blev också åtalsanmält. Arbetsmiljöverket riktade också kritik för bristfälliga skyddsräcken och tillträdesleder. Byggtreprenör; Perssons Bygg i Vingåker.

8 ÅRETS OMBUDSSTOPP

Första stoppet på Filmstaden i Göteborg gjordes då regionala skyddsombudet Hans Stevander upptäckte att de anställda arbetade på taket utan skydd. När han kom tillbaka var de anställda i full färd med att lägga 74 kilo tunga krönstenar på taket, fortfarande utan skydd. Då lades ett andra förbud, men företaget trotsade det också och jobbet fortsatte. Förhandlingar har sedan inletts om kollektivavtalsbrott. ●

Tak och Bygg, Klar Plåt, Älgstigen 5 i Sälen. Brister i fallskydd.

- **DMC Byggnads**, Kuskvägen 2 i Sollentuna. Brister i fallskydd.
- **Svensk Betonghantering**, kv Norrboda i Kungsängen. Brister i fallskydd.
- **Agersta Gård Byggnads och Fastighets AB**, Ölsta, Sigtuna kommun. Brister i fallskydd. Såg saknade överskydd och klyvkniv.
- **Ulf Petterssons Plåtslageri**, Nyby förskola. Brister i fallskydd.
- **Byggentreprenad**, Svandammsvägen 36 i Midsommarkransen. Får ej riva eternitplattor.
- **LODAB Demolering**, Beckomberga sjukhusområde etapp 1. Förbud mot att utföra arbete stående på mobil krossanläggning/arbetsplattform.
- **Vansbro Montage**, Musikens Hus i Uppsala. Brister i fallskydd.
- **Montagekonsult och Produktion**, Barkarby handelsplats. Brister i fallskydd.
- **Allt i Tak Entreprenad**, Svartbäcksskolan i Haninge. Brister i fallskydd.
- **Hed Fasad**, Svalgränd 2-4 i Sundbyberg. Brister i fallskydd.
- **Bravida**, Olof Palmes gata 15 i Stockholm. Förbud mot att hantera hårdplastlim så länge det inte finns skriftliga hanterings- och skyddsinstruktioner.
- **DM Tak**, Revyvägen 6 i Skogås. Brister i fallskydd.
- **Byggfirma Kempa Teresa**, Astrakängatan 117 i Hässelby. Brister i fallskydd.
- **Ett Bygge**, Strandallén 1 i Tyresö. Brister i fallskydd.
- **Active Bygg**, kv Granaten i Hägersten. Brister i fallskydd.
- **RJO Byggnads**, Sandhammsg. 13 i Stockholm. Brister i fallskydd.
- **Snenrab Bygg**, kv Målarén 2 i Solna. Brister i fallskydd.
- **S E Puts & Murning**, Vanadiv. 32 i Stockholm. Brister i fallskydd.
- **Byggsigurd**, Elgiganten i Arnäsavall. Brister i fallskydd.
- **Leif Fagerholm Björkberg**, Gillbergav. 27-29 i Eskilstuna. Brister i fallskydd.
- **NO:s Plåt och Vent**, Strömsvik, Valdemarsvik. Brister i fallskydd.
- **Kilenkryss**, Fröslundavägen 1 i Eskilstuna. Brister i fallskydd.
- **Fasadteknik i Sverige**, Buren-sköldsv. 12 i Mjölby. Brister i fallskydd.
- **Gustav Liliencrantz**, Julita. Brister i fallskydd. Arbetsmiljöplan saknas.

- **Fasadställningar Roland Karlsson**, Mått Johanssons v. 38-40 i Eskilstuna. Förbud att använda traktor som varit med vid olycka.
- **Lima Forsgrens**, Transtrands Kronopark 1:287. Brister i fallskydd.
- **Alingsås Ställning**, Krokslätts fabriker. Förbud mot att bygga eller demontera ställning utan utbildad personal.
- **Mats Marin & Snickeri**, Timmermansvägen i Ludvika. Brister i fallskydd.
- **Miljönären**, Vägverket Borlänge. Brister i fallskydd.
- **Misanta Ou**, Plantagen 113 i Falun. Brister i fallskydd.
- **OU Nord-Domus Ehitus**, Rörbäcknäs 20:439. Brister i fallskydd. Skydds skor saknades.
- **Byggarebasse**, Katariedalsgatan 24 i Borås. Brister i fallskydd.
- **Göinge Mekaniska**, Jernhuset, Göteborg. Brister i fallskydd.
- **Montagepartner**, Sadelvägen i Halmstad. Brister i fallskydd.
- **Bergman och Höök Byggnads**, IKEA i Göteborg. Brister i fallskydd.
- **Yttertak Vest**, Södra Dragspelsgatan 20 i Göteborg. Brister i fallskydd.
- **Tak och Bygg Entreprenader**, Bogårdsvägen 2-8 i Vårby Gård. Brister i fallskydd.
- **Järntorget**, Sollentunav. 68. Förbud mot att använda såg utan överskydd och klyvkniv.
- **Mellansvenska Tak och Bygg**, Skärnsnäsgratan 20 i Djursholm. Brister i fallskydd.
- **JM**, Frösunda Park hus 1. Brister i fallskydd.
- **R G Bygg och Fastighets-service**, arbetsplats i Ludvika. Brister i fallskydd.
- **Roland Prins**, industriområde i Romme. Brister i fallskydd.
- **Sörviks Plåt**, brf Jordbrukaren i Ludvika. Brister i fallskydd.
- **Trond Vodai**, Soltorgsbyn, Stöten 5. Brister i fallskydd.
- **Vännäsbyggarna**, Musikanten i Vännäsby. Brister i fallskydd.
- **BO Stenlunds Fastighets-service i Umeå**, kv Sjöjungfrun på Tomtebo. Brister i fallskydd.
- **Hallstaviks Schakt**, gruvan i Svartliden. Flera brister på krossanläggning.
- **ISAB i Skellefteå**, utförde asbestarbeten utan tillstånd.
- **Montagekonsult Produktions**, K-Rauta på Klockarbäcken i

Umeå. Brister i fallskydd.

- **Plåt Aktiebolag H Hellquist**, Volgsjöv. 10 i Vilhelmina. Brister i fallskydd.
- **Thyssen Krupp Xervon**, Malmö Stadion. Brister i fallskydd.
- **Ivö Bygg**, Talldalen. Brister i fallskydd.
- **NIMAB entrepre.** Mäster Knuts väg, Veberöd. Brister i fallskydd.
- **KP Plåt & Bygg**, Sassels väg 8 i Eslöv. Brister i fallskydd.
- **Proxy Plattsättning & Bygg**, Östra Storg. 57 i Kvidinge. Brister i fallskydd. Hjälmska användas.
- **Krebo**, kv Löjtnanten i Kristianstad. Brister i fallskydd.
- **Bravida**, Kemicentrum i Lund. Kulvertar måste asbestsaneras.
- **Trollhättans Bygg- och Industritjänst**, Vassandvägen i Onsala. Brister i fallskydd.
- **Sunnerbo tak**, Prologics park DC 2. Brister i fallskydd.
- **Stålbyggarna Syd**, Byggmax, infarten Varberg. Brister i fallskydd.
- **RT Bygg**, Flintegatan 1-13 i Mölndal. Brister i fallskydd.
- **Inventor Ventilation**, Stenalyckan Etapp 2, Halmstad. Brister i fallskydd.
- **Käringbergets Bygg & Takteknik**, Schenker Bäckebo. Brister i fallskydd.
- **Eddi Bengtssons Bygg**, Kungsbergsvägen 12 i Båstad. Dokumentation som visar att ställning har betryggande bärlighet ska finnas.
- **JM**, kv Slottshöjden i Helsingborg. Risk för krock mellan tornkranar.
- **Monika Göransson med enskild firma**, Komfortvillan, Grevie. Brister i fallskydd.
- **M H Bygg Mats Hansson**, Åbrinksgatan 2 i Helsingborg. Brister i fallskydd.
- **Byggnads Leif Iveskiöld**, Vannagårdsgatan 220-238 i Malmö. Brister i fallskydd.
- **J Å Johanssons Bygg**, Hindv. 14 i Älmhult. Brister i fallskydd.
- **Dan Nilsson Tak**, Byggnad 121 Hjälpmedelscentralen, Rosenholm. Brister i fallskydd.
- **S I Bygg**, Friskhetsvägen i Växjö. Brister i fallskydd.
- **Rekon**, Bävervägen i Växjö. Brister i fallskydd.
- **MHT Takentreprenören**, Gallerian Karlshamn. Brister i fallskydd.
- **Reinson Ehitus**, Tångered 2:84 Loftahammar. Brister i fallskydd.
- **Åke Andersson**, Egnahems v. 5 i Värnamo. Brister i fallskydd.
- **Bengt Lundström**, Hammaren 19 i Värnamo. Brister i fallskydd.
- **Eskil och Son Bygg**, Sjövägen 2 i Loftahammar. Brister i fallskydd.
- **Timmerspecialisten**, Strandav. 70 i Mönsterås. Brister i fallskydd.
- **Bröderna Bergs Plåt**, Vävaregatan 5 i Svenljunga. Gradsaxens baksida ska förses med avskärnings- eller beröringsfritt skydd.
- **Edlira Sinani med firma**, Backhagsvägen, Sjömarken, Brister på byggställning.
- **TT Tak**, Folkets Hus i Göteborg. Brister i fallskydd.
- **Skanska**. Ett generellt förbud – med ett vite på 30 000 kronor per ställning – om bolaget under tiden 1 maj 2006 till och med 30 april 2007 använder ställningar där det finns säkerhetsbrister.
- **Götalands tak, plåt och måleriservice**, Gråbovägen 21, Alingsås. Brister i fallskydd.
- **Stockholm Städ bygg & EU Handel**, Hovås Bräckaväg 22-24 i Hovås. Brister i fallskydd.
- **Dahl och Brandfelt**, villabygge Åled i Halmstads kommun. Brister i fallskydd. ●

SÅ SLÅR NYA A-KASS

Den som är ny på arbetsmarknaden, arbetar deltid eller är säsongsarbetslös förlorar mest på de nya a-kassareglerna. Så här påverkar förändringarna dig:

TEXT JENNY BERGGREN

OCH NINA CHRISTENSEN

ILLUSTRATION THOMAS FRÖHLING

DU FÅR LÄGRE ERSÄTTNING

I dag: Grundregeln är att du får 80 procent av din lön, dock upp till ett tak på 680 kronor om dagen som du slår i om du har tjänat mer än 18700 kronor i månaden. Om du har tjänat mer än så kan du få 50 kronor extra om dagen under de hundra första dagarna.

Regeringens förslag: Under de första två hundra dagarna får du 80 procent, upp till samma tak som tidigare. Däremot tas rätten till förhöjd ersättning de första hundra dagarna bort. Efter två hundra dagar sänks din ersättning till 70 procent, efter 300 till 65. Taket är hela tiden 680 kr/dag, vilket innebär att personer som haft hög lön inte märker av sänkningarna. Undantag görs för dig som har barn under 18 år, din ersättning sänks från 70 till 65 procent först efter 450 dagar.

DU MÅSTE JOBBA MER

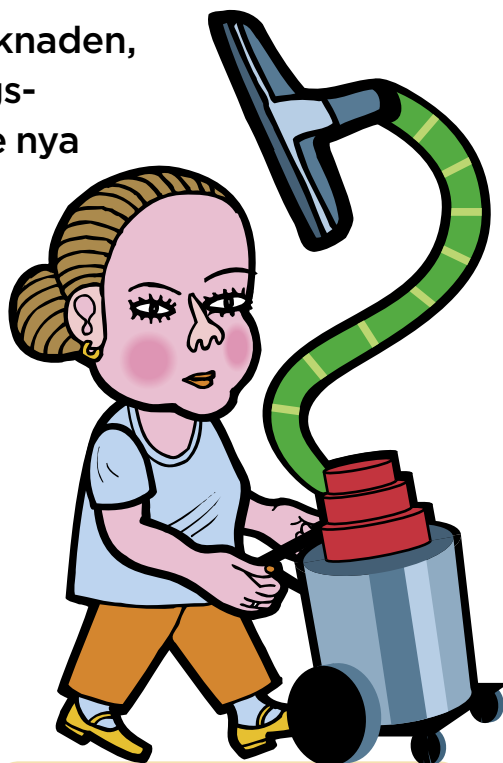
I dag: För att få inkomstrelaterad ersättning måste du ha varit medlem i a-kassan i ett år. Under minst halva det året ska du ha jobbat 70 timmar i månaden, eller sammanlagt 450 timmar – varav minst 45 varje månad.

Regeringens förslag: För att få ersättning måste du ha varit medlem i a-kassan i minst ett år. Under minst halva det året ska du ha jobbat 80 timmar i månaden, eller sammanlagt 480 timmar – varav minst 50 varje månad.

HELTID KAN GE HALV ERSÄTTNING

I dag: Ersättningen baseras i första hand på hur mycket du har arbetat under det halvår då du kvalificerade dig för ersättning enligt villkoren ovan. En heltid under den tiden ger alltså 80 procent av heltidslönen (upp till taket) i ersättning.

Regeringens förslag: A-kassorna ska titta ett helt år bakåt i tiden då de beräknar nivån, och räkna ut snittarbetstiden. Det kan innebära att heltidsarbete under ett halvår bara ger dig halvtidsersättning.

LÅGAVLÖNADE LISA

Lisa är byggstäderska och tjänade 19 000 i månaden (109 kr/timme) innan hon blev arbetslös. Hon har varit arbetslös i 14 månader. Eftersom hennes lön ligger nästan exakt på samma nivå som taket i a-kassan minskar ersättningen när hon blir långtidsarbetslös.

De första 200 dagarna: 680 kronor.

Efter 200 dagar: 605 kronor.

Efter 300 dagar: 561 kronor.

Gamla a-kassan: 691 kronor första 100 dagarna, sedan 680 kronor.

= FÖRLORARE

GRÖNGÖLINGEN DANIEL

Daniel har nyligen gått ut bygglinjen. Efter gymnasiet fick han en lärlingsplats med lärlingslön, 88 kronor i timmen. Företaget gick i konkurs efter fyra månader och han blev arbetslös. Eftersom Daniel inte kan kvalificera sig till a-kassa genom att studera, enligt de nya reglerna, uppfyller han inte villkoren för att få a-kassa.

Nya a-kassan: 0 kronor.

Gamla a-kassan: 320 kronor.

= FÖRLORARE

Fotnot: alla ersättningssummor är före skatt.

INGEN A-KASSA EFTER STUDIER

I dag: Du har möjlighet att kvalificera dig till a-kassa genom att studera.

Regeringens förslag: Studier kan inte ge dig rätt till a-kassa.

DU KAN BARA RÄKNA BORT 5 ÅR

I dag: Om du studerar, är sjuk eller är föräldraledig har du möjlighet att räkna bort den tiden och få din ersättning baserad på ett arbete du hade innan, så länge du inte

har varit borta från arbete i mer än sju år.

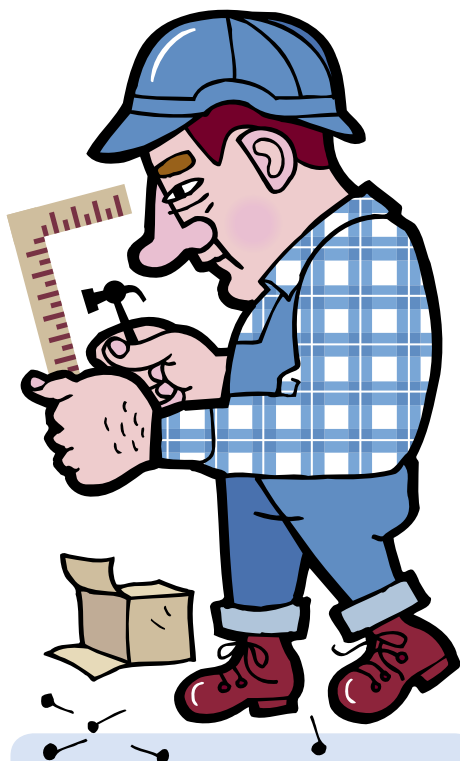
Regeringens förslag: Tiden du kan räkna bort kortas till max fem år.

MEDLEMSAVGIFTEN HÖJS

I dag: Medlemsavgiften till Byggnads a-kassa är 103 kronor.

Regeringens förslag: A-kassorna kan höja sina avgifter med max 300 kronor. Medlemsavgiften hos Byggnads a-kassa förväntas bli mellan 343 och 373 kronor. ●

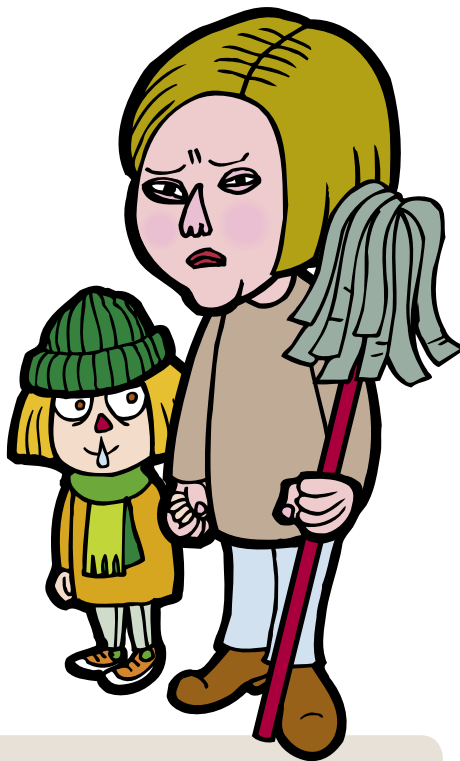
AN MOT DIG

MEDELINKOMSTTAGAREN KALLE

Kalle är snickare och hade en lön på 135 kronor i timmen innan han blev arbetslös. Han har varit arbetslös i 14 månader. Hans ersättning påverkas bara de första 100 dagarna eftersom hans inkomst före arbetslösheten var högre än a-kassans tak. De första 200 dagarna: 680 kronor. Efter 200 dagar: 680 kronor. Efter 300 dagar: 680 kronor. Gamla a-kassan: 730 kronor de första 100 dagarna, sedan 680 kronor.

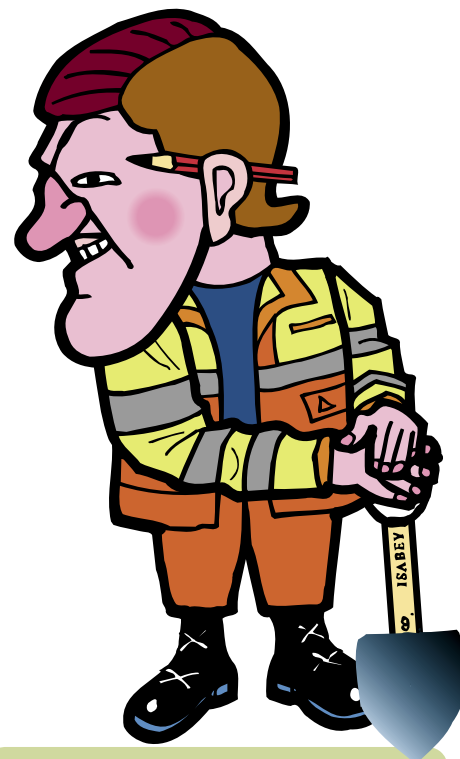
= FÖRLORARE

DELTIDSARBETAREN KLARA

Klara är byggstäderska och jobbar halvtid, 88 timmar per månad. Hon har en femårig dotter. Under det senaste året har hon varit hemma och vårdat sjukt barn (VAB) cirka tre arbetsdagar varje månad (12 timmar). Klara kommer inte upp till 80 timmar per månad och är inte berättigad till ersättning. Nya a-kassan: 0 kronor. Gamla a-kassan: 80 procent av lönen.

= FÖRLORARE

SÄSONGSARBETSLÖSE OLLE

Olle är anläggare. Han sägs upp till årsskiftet. I juni får han jobb med en timlön på 135 kronor. Han sägs upp till årsskiftet. Då ersättning beräknas på inkomsterna under ett år, förlorar säsongarbetslösa som Olle på de nya reglerna. Normalarbetstiden blir 24 timmar per vecka, utslagen på ett år. De första 200 dagarna: 518 kronor. Efter 200 dagar: 453 kronor. Efter 300 dagar: 421 kronor. Gamla a-kassan: 730 kronor de första 100 dagarna, sedan 680 kronor.

= FÖRLORARE

REGERINGEN STÅR FAST VID KRITISERAT FÖRSLAG

● **Lägre ersättningsnivåer, hårdare kvalifikationskrav och högre medlemsavgifter har fått facken att hårt kritisera regeringens förslag gällande a-kassan. Ändå ändrades nästan ingenting mellan utkastet och det färdiga förslaget som regeringen nu har lämnat till riksdagen.**

Den 20 december ska riksdagen rösta om lagförslaget. Förändringarna är tänkta att börja gälla efter årsskiftet. Till stor del finns övergångsregler som mjukar upp steget mellan

systemen. Men de lägre ersättningsnivåerna införs direkt om förslaget går igenom. Det innebär att någon som varit arbetslös i över 300 dagar får gå från en ersättningsnivå på 80 procent till en på 65 procent.

Andra förändringar flaggar regeringen för nu, för att återkomma med detaljerna senare. Det gäller bland annat att rätten till mer än 300 dagar med a-kassa förväntas upphöra första juli nästa år. Då ska den som har gjort åt 300 dagar i stället få plats i en "jobb- och utvecklingsgaranti" som också ger 65 procent i ersättning. Regeringen ser de samlade

förslagen som ett sätt att stärka människors motivation att söka arbete. Sveriges kommuner och landsting ser dock en risk för att många hamnar i socialbidragsberoende, och har begärt kompensation från staten för det. Kravet tillbakavisas av regeringen.

Från fackligt håll har förslagen mött hård kritik för att skyddet blir svagare på flera sätt. Framför allt TCO har pekat på att kvinnor kan drabbas särskilt, då de oftare jobbar deltid och har visstidsanställningar. Regeringen hävdar å sin sida att den samlade arbetsmarknadspolitiken gynnar jämställdheten. ●

GLASKILLAR RÄDDA

Patrik Fayer och Christer Sjöholm bygger ett tropiskt växthus i botaniska trädgården i Uppsala. De jobbar sju dagar och är lediga sju dagar. Bra, tycker de. Men det kringflackande livet har sina baksidor.

TEXT NINA CHRISTENSEN FOTO ÅKE ERICSON

Det är en rå och kall tisdag i november. Regnet hänger i luften. Men inne i växthuset är det varmt och skönt. Fläktar snurrar i taket och palmbladen rör sig i fläktdraget.

Christer står i liftkorgen utanför växthuset. Han skär sönder butylbandet och en glasruta lossnar från sina fästen.

– Gå undan! ropar han och gör en svepande rörelse med armen.

Sedan tar han ett stadigt grepp runt den övre kanten på rutan, drar till och släpper.

Glasrutan faller med ett brak till marken. Glassplitter överallt.

– Vi är tvungna att byta den, säger Patrik, som står nere på marken.

– Det hände en olycka i går. Jag svängde runt med liften, alldeles för långt, säger han och ler lite snett.

Typiskt. Nu när de snart ska köra hem, efter sju dagars arbete 10–12 timmar per dygn. Patrik vill hem till Malmö. Så fort som möjligt. Han känner sig pigg.

– Det är konstigt, men man får mer energi när man vet att man snart är på väg, konstaterar han.

De är snart klara med det tropiska växthuset. Nyligen var huvudentreprenörens vd på besök, och han blev helt lyrisk över det jobb de gjort. Visst blev det snyggt. Men Patrik och Christer tycker att det har varit ett ganska komplicerat bygge. Tropiska växter är känsliga och de har fått stå kvar under hela ombyggnaden. Inget har kunnat göras utan hänsyn till dem. Rivningen gjordes i flera etapper och nytt glas sattes in efter hand. Hålen täcktes med polykarbonat tills dess att glas kunde monteras. Nya takstolar svetsades och monterades mellan de gamla. Allt tog väldigt lång tid.

R TROPISKA VÄXTER

Patrik Fayers renoveringsobjekt innehåller växter från både regnskog och öken.

Om det blir för kallt ute kan Patrik gå in i sitt tropiska växthus och värma sig. Temperaturen där inne måste vara över 18 grader hela tiden.

Christer sänker ner liften till marken. Patrik tar fram handsugen, fäster på den nya rutan och lyfter. Den är tung. Cirka 100 kilo. Två kvadratmeter glas. Hans ansikte blir spänt när han bär fram rutan till liftkorgen.

Han berättar att de använde hjälpmedel till taket: mobilkran och vakumsug. Men på gaveln och långsidan har de själva burit glasen och monterat dem för hand. Det blev många tunga lyft.

Christer är egenföretagare och hyr in Patrik, som är anställd av företaget Ingemar Sjöholm Växthusbygg AB.

Patrik har jobbat i det företaget ett och ett halvt år och trivs. Han lär sig nya saker varje dag. Tidigare var han kock på Teaterkrogen i Malmö, men kvällsarbete och hårt slit kompenseras inte av en tillräckligt hög lön. Nu tjänar han 150 kronor i timmen, plus traktamente. Och så är han ledig en hel vecka i stöten.

– Nej, jag lagar ingen mat åt Christer, svarar han på frågan om Christer får många goda matlådor nu.

”Det hände en olycka igår. Jag svängde runt med liften, alldeles för långt ...”

Orsak: de bor på hotell utan matlagingsmöjligheter. Hotellet i Uppsala har varit deras bostad i ett år. Innan det tropiska växthuset började byggas i våras hade de ett annat uppdrag i staden.

Christer kör bomliften längs växthusets ena vägg, fram till nästa ruta som ska bytas. Det var en annan olyckshändelse. Vakumsugen släppte greppet om en glasruta, och den hasade längs taket rakt ut, hela vägen ner och skadade 15–20 rutor på vägen. Det blir den sista de byter, innan de packar ihop.

Klockan börjar närma sig elva och de har en lång resa framför sig ner till Malmö, 70 mil. Den nya rutan fästs med butylband i skarvarna. Sedan skruvas spröjsen. Det går fort och äntligen kan de åka.

Christer vrider om startnyckeln och bilen rullar ut från botaniska trädgården. Patrik sitter bredvid i framsätet.

– Det är svårt att få tag på folk som kan tänka sig att jobba så här, säger Christer och kastar en blick i backspeglarna. Det är ju ett kringflackande liv man lever. Jag har varit gift i 20 år och nu vill min fru skiljas. Det är nog baksidan med det här jobbet.

Han berättar om separationen. Om hur tungt det känns. Frun sade plötsligt att ”känslorna försvunnit” och att hon ville flytta. Barnen är 16, 18 och 20 år.

– Jag hade gärna jobbat hemma Malmö i det här läget, för barnens skull, säger han.

HÄR ODLADES POTATIS FÖR FÖRSTA GÅNGEN

● I tropiska växthuset i Uppsala odlas växter som ursprungligen hör hemma i ett varmare klimat än vårt svenska.

Uppsala universitets botaniska trädgård är den äldsta botaniska trädgården i Sverige. Mot slutet av 1600-talet fanns mer än 1800 växtarter i trädgården, många odlades för första gången i Sverige, till exempel potatis. År 1741 tog Carl von Linné över som föreståndare. Han omvandlade trädgården till en av de främsta i världen.

Här finns växter från öken, regnskog, stäpp och savann: orkidéer, lianer, palmer och insektsätande växter.

I växthuset finns många kulturväxter som utgör råvaror till produkter vi använder dagligen i Sverige, men som få svenskar har sett levande. Manillahampa ger tepåsar, oljepalm ger tvål och schampo, kaoträdet ger choklad och den

Christer Sjöholm byter ut träsiga rutor.

heliga lotusens nötter är ätliga. En av de största växthusväxterna är jättenäckrosen Victoria. Helt utslagen kan blomman bli upp till 40 cm i diameter. ●

Källa: Informationsmaterial från Botaniska trädgården

Christer tror att skilsmässan kan vara ett resultat av att han levt borta från familjen så mycket.

– Du Patrik hade ju en flickvän när du började med detta, säger Christer och kastar en blick på Patrik.

Patrik nickar.

Christer funderar vidare. Han tror att det kan bli svårt att träffa någon ny. Det är svårt att bygga upp ett förtroende på kort tid. Man är hemma fem, sex dagar, hinner precis träffas, och så ska man åka igen.

Patrik lyssnar. Han har en annan livssituation just nu. För honom är resorna runt om i Sverige fortfarande spännande.

– Vi jobbade i Svalöv ett tag och åkte hem till Malmö varje dag. Då kände jag att det började krypa i kroppen. Den sista månaden ville jag verkligen få ett utejobb och komma bort, säger han. ●

annons ejendal

FAKTA TROPIKHUSET

Vad byggs? Tropiskt växthus rustas upp med högklassigt isolerglas och förstärkning av stomme.

Var? I botaniska trädgården i Uppsala.

Byggherre? Uppsala universitet/Statens fastighetsverk.

Glasentreprenörer? UBA Glas och Fasad AB, med underentreprenörer.

Lön? 150 kronor i fast timlön plus traktamente.

VD:NS LÖNEÖKNING: 108 PROCENT

Byggnads ledning tjänar rejält mycket mer än medlemmarna. Men jämfört med byggföretagens topplöner framstår facktopparnas inkomster ändå som rena kaffekassan. Mest tjänar Skanskas ordförande Sverker Martin-Löf och största löneloftet fick Veidekkes vd Per-Ingemar Persson.

TEXT JENNY BERGGREN OCH CENNETH NIKLASSON FOTO PRESSENS BILD OCH ANDERS LINDH

Personerna i Byggnads ledning tjänade i snitt 544 655 kronor förra året, enligt Skatteverkets uppgifter. Då har vi räknat de 20 personer som satt i styrelsen eller var enhetschefer på förbundskontoret under 2005.

Högst inkomst hade ekonomichefen Clas Nykvist, som tjänade 853 900 kronor. Drygt tre fjärdedelar består av månadslön från Byggnads, sedan tillkommer arvoden för externa uppdrag.

Ordföranden Hans Tillys årsinkomst landar på 780 900 kronor. Det innebär att han har ökat sin lön med nästan 90 procent under de tio år som gått sedan han gJOR-

de sitt första år som Byggnads andre ordförande. Ändå tjänar han alltså mindre än ekonomichefen. Men han har högre inkomst än ordförandena i de andra byggfacken. Elektrikernas ordförande tjänade 724 600 kronor förra året, målarnas 723 800.

Tilly tjänar mellan två och en halv och tre gånger så mycket som en genomsnittlig byggnadsarbetare. Ändå liknar lönerna i Byggnads ledning växel pengar om man jämför dem med vad byggföretagens toppar tjänar. Eller vad sägs om en förvärvsinkomst på 14 185 300 under ett år? För Sverker Martin-Löf, ordförande i Skanska, är det verklighet. Han

behåller därmed sin position som bäst betald i branschen.

Andra och tredje plats på listan intas också de av ordföranden, för NCC och JM. Peabs ordförande Göran Grosskopf hamnar däremot i botten då han inte deklarerade någon inkomst i Sverige förra året. Vd:arna i de fyra största bolagen ligger tätt efter sina ordföranden på listan. De har inkomster på mellan 3,8 och 8 miljoner.

Bland näringlivstopparna förekommer det kraftiga lönesvängningar mellan åren. Per-Ingemar Persson, vd på Veidekke, ökade exempelvis sin lön med 108,3 procent under 2005 – till

nästan 4,2 miljoner. Han säger till Byggnadsarbetaren att det finns flera skäl.

- Jag började mitt nya jobb som vd på Veidekke. Samtidigt slutade jag på NVS och fick dels bonus, dels inarbetade semesterpengar därifrån.

Mats Williamsson på Skanska ökade sin inkomst med 107,5 procent. Men enligt Skanskas biträdande presschef Per-Lennart Berg har lönen egentligen bara stigit med inflationen. Att ökningen ser så mycket kraftigare ut beror på att Mats Williamsson avsatte delar av lönen till pension 2004, de pengarna syns inte i den taxerade inkomsten. ●

LÖNER SÅ MYCKET TJÄNADE DIREKTÖRER OCH FACKTOPPAR 2005

		Skatt	Förändring sedan 2004 (procent)	Förmög- enhet (kronor)
1 (1)	Sverker Martin-Löf, ordförande, Skanska AB	14 185 300	6,4	15 239 000
2 (2)	Tomas Billing, ordförande, NCC AB	12 024 800	-8,8	14 045 000
3 (3)	Lars Lundquist, ordförande JM AB	9 918 700	65,8	8 977 000
4 (5)	Alf Göransson, vd NCC AB	8 016 500	60,2	12 255 000
5 (4)	Stuart Graham, vd Skanska AB	6 755 800	17,3	
6 (10)	Mats Williamsson, ledamot BI (Skanska)	5 397 000	107,5	3 026 000
7 (13)	Per-Ingemar Persson, vd Veidekke	4 188 800	108,3	5 271 000
8 (8)	Johan Skoglund, vd JM AB	3 893 700	24,7	
9 (6)	Mats Paulsson, vd Peab AB	3 801 400	4,2	24 564 000
10 (7)	Per-Olof Sjöberg, ordförande NVS	3 746 400	2,9	12 074 000
11 (9)	Olle Ehrlén, ordförande BI, (ny vd NCC, 2007)	3 395 600	20,4	334 000
12 (14)	Håkan Bergkvist, vd NVS	2 980 100	84,9	1 030 000
13 (12)	Anders Elfner, ledamot BI (Peab)	1 865 800	-12,6	
14 (18)	Leif Gustafsson, vd YIT AB	1 734 300	66,2	
15 (15)	Bo Antoni, vd BI	1 565 800	3	2 418 000
16 (16)	Roine Kristianson, vd VVS-Installatörerna (VVS-I)	1 183 900	-12,5	
17 (17)	Hans Enström, vd Elektriska Installatörsorg. (EIO)	1 144 900	5,2	
18 (20)	Arne Jacobsson, vd Målaremästarna	1 092 500	11,6	
19 (ny)	Ove Bengtsberg, tidigare ordförande Byggnads	991 400	14,3	
20(23)	Clas Nykvist, ekonomichef Byggnads	853 900	4	
21 (19)	Bo Tiderström, ledamot BI (MVBAB)	846 900	-13,5	2 284 000
22(27)	Robert Kiejstut, vd Plåtslageriernas riksförb. (PLR)	843 100	27,7	
23(22)	Nils Jakobsson, vd Maskinentreprenörerna (ME)	808 700	-3,2	132 000
24(21)	Hans Tilly, ordförande Byggnads	780 900	-7,1	
25(25)	Stig Larsson, ordförande Elektrikerförbundet	724 600	4,2	
26(29)	Lars-Åke Lundin, ordförande Målareförbundet	723 800	12,6	
27(24)	Jerker Wallin, ledamot BI (Erik Wallin AB)	684 300	-3,3	794 000
28(32)	Per Sjöholt, vd Glasbranschföreningen	668 300	9,6	
29(26)	Bertil Magnusson, ledamot BI (Norrlandskrantar AB)	661 700	-0,4	
30(28)	Björn Hesselius, ordförande ME	643 000	-1,4	
31 (30)	Jan Svensson, ledamot BI (Sh Bygg AB)	634 200	-1	6 323 000
32(31)	Ingemar Edvardsson, ledamot BI (Granova Bygg)	619 100	-1,5	911 000
33(40)	Gösta Allthin, ordförande EIO (Tranås Eltjänst AB)	588 100	15,2	
34(34)	Thomas Gustavsson, andre ordförande Byggnads	587 900	4,6	
35(42)	Torgny Johansson, ledamot Byggnads	583 100	19,5	
36(41)	Ulf Wernquist, ledamot BI (AB Takvärn)	564 100	13,3	311 000
37(36)	Leif Jansson, förbundssekreterare Byggnads	553 800	2,2	
38(39)	Patrik Sarin, ledamot BI (Feab Isolerproffs AB)	545 600	6,5	3 484 000
39(37)	Gunnar Ericson, förhandlingschef Byggnads	539 000	4,1	
40(35)	Lars Karlsson, ledamot Byggnads	534 200	-2,4	
41 (38)	Kjell-Åke Trygg, ledamot Byggnads	492 000	-4,9	
42(33)	Lars Sjöblom, ordförande PLR	477 800	-18,4	
43(43)	Bertil Pääjärvi, ledamot Byggnads	443 100	-5,8	
44(44)	Arnold Pettersson, ledamot Byggnads	428 400	3,6	
45(46)	Tommy Fundin, ledamot Byggnads	413 700	4,8	
46(45)	Lars Hildingsson, ledamot Byggnads	412 800	4,4	
47(48)	Östen Lindgren, ordförande VVS-I (Lindgrens)	377 400	18,1	
48(47)	Per Stuesson, ordförande MRF	300 000	-23,7	
49(49)	Genomsnittlig byggnadsarbetarlön	286 416	2,1	
50(50)	Göran Grosskopf, ordförande Peab	0	0	

Personerna på listan hade posterna under åtminstone delar av 2005, det år som inkomstuppgifterna gäller för. Några av dem har sedan dess lämnat tjänsterna.

HALLÅ DÄR.....

... pensionären Ove Bengtsberg, 68 år, före detta ordförande i Byggnads.

► **Som pensionär tjänade du 991 400 kronor under 2005. Det är mer än dagens ordförande i Byggnads, Hans Tilly, som tjänade 780 900 kronor under samma år. Hur gör du för att dryga ut pensionen?**

– Förutom den vanliga pensionen har jag en del uppdrag.

► **Vilka då?**

– Jag har bland annat gjort jobb för Riksbyggen, ett uppdrag som numer är avslutat. Och så har jag arbetat för socialdepartementet. Sedan har jag ett uppdrag för fastighetsbolaget Förvaltaren i Sundbyberg där jag är styrelseordförande.

HÄR TJÄNAR BO MEST

● **Sveriges Bygginstrumenter och Bo Antoni tjänade 1,56 miljoner förra året. Han var därmed den bäst avlönade chefen inom arbetsgivarorganisationerna.**

Fallordningen mellan vd:arna på arbetsgivar sidan är sedan densamma som den mellan ordförandena på den fackliga sidan. Byggorganisationen ger mest lön, medan de som arbetar för elektrikererna och målarna har lägre inkomst. Mellan Bo Antoni och elektrikerernas arbetsgivar-vd kilar dock VVS-installatörernas chef Roine Kristianson in sig, med en årsinkomst på 1,18 miljoner.

HÖGSTA BESKATTNINGSBARA FÖRMÖGENHETERNA 2005:

1 Fredrik Lundberg, vice ordförande NCC, 2 305 876 000

2 Mats Paulsson, vd Peab, 24 564 000

3 Sverker Martin-Löf, ordförande Skanska, 15 239 000

4 Tomas Billing, ordförande NCC, 14 045 000

5 Mats Wäppling, vice vd inom NCC, 13 221 000

Så får du mer bjällerklang på jobbet

Enkelt pimpa hytten till jul

I dessa tider när tv:s inredningsprogram har blivit folkrörelse och folk homestagear sina bostäder för att få ut ett högre pris, vill vi inte vara sämre. Så här mysigt kan man få det i sin hytt, när det snart är jul.

TEXT ELIN JÖNSSON FOTO ANNA SIMONSSON

I personbilar kan man ofta se små julgranar eller adventsljusstakar i vindrutan. Bland lastbilschaufförer har julpyntet exploderat de senaste åren. En vinterdag på E4:an får en att känna sig helt indragen i Coca-Colas mest känslomässiga reklamfilm.

Men pyntet har liksom aldrig slagit i byggbranschen, trots att man med alla arbetskamrater borde ha fler som uppskattar det än vad en privatbilist har.

– Nä, jag vet inte. Man har aldrig tänkt på det viset att man kan ha julpynt, säger Petri Hietala, grävmaskinist som driver Länna Bygg & Transport.

Just nu arbetar han i Hässelby i västra Stockholm, inhyrd av Marbit. En genomfartsväg ska förses med ordentlig cykelbana, nya buss-hållplatser och ett par farthinder.

Uppenbart finns det ändå ett stort intresse för julpynt. Så fort glitter och ljusslingor kommer fram och ska in i miniteleskopplastaren, kommer kollegerna förbi. De skrattar och skämtar.

– Är det ni som ska ”pimp his ride”? flinar de.

Alla har hört att vi ska komma. När allt är uppe och fotografen börjar ta bilder konstaterar de att det blev mysigt och fint.

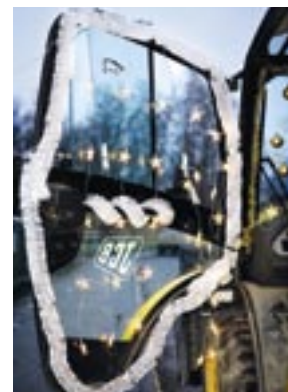
Petri Hietala är nöjd med hyttens nya utseende. Men ärligt talat verkar han inte ha blivit lika inspirerad som de blir i tv-programmen. Julpynt är ingenting han kommer satsa på framöver.

– Nej. Det är fint, men det passar inte i en hytt. Men jag har lovat barnen att de ska få se bilder på hur det ser ut.

Så varsågod, Petris barn; här är den! ●

Vindrutan pryds med klisterdekorer i guld och är inramad med guldgitter med stjärnor (15 kronor/ark Claes Ohlson). I sidofönstret kan man vara frikostigare. De mindre röda och guldfärgade plastkulorna med guldmönster kommer från Claes Ohlson, (19 kronor för fyra stycken). De stora röda kulorna är i glas och är inköpta på Åhléns (60 kronor styck), liksom jultomten (40 kronor), hjärtat med bildmotiv (15 kronor) och snögubben (35 kronor). Runt fönstret löper en ljusslinga med tallris (Claes Ohlson, 149 kronor). Den mycket lilla adventskalendern finns på Bulleribock. Julkorten är privata. Sitsen har vi täckt med en julkappsäck i fleece, också den från Åhléns (100 kronor).

Vita glittergirlander, 2m, 50 kr/st, Åhléns, Kakmått 19kr/5st, Claes Ohlson, Ljussgardin 98kr, Claes Ohlson

Miniadventskalender, 15 kronor, Bulleribock.

Ratten har vi lindat med röda band och guldgitter med stjärnor (Claes Ohlson, 14 kronor). Julgranskulor i miniformat finns på Åhléns (50 kronor för 18 stycken).

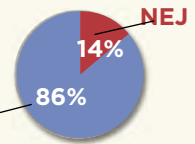

En klassisk bilattiralj som kräver cigarettändaruttag: julgran (39 kr, Biltema).

NÄTFRÅGAN

Vi frågade: **Drabbas de som ligger ute på jobb oftare av skilsmässa?**

Hård kritik mot tunnelbygge

Inhyrda tar över efter uppsagda lining-arbetare i Hallandsåsen

Hallandsåsen/

Skanska Vinci vill ta in ett bemanningsföretag med polsk arbetskraft för att göra klart lining-arbetet i Hallandsåsen.

Byggnads avdelning i Helsingborg protesterar och anser att det finns arbetslösa byggnadsarbetare i regionen. Avdelningen anser också att nio lining-arbetare som sades upp i våras, med hänvisning till arbetsbrist, har rätt till återanställning.

Men Skanska Vinci vill ta in det irländska bemanningsföretaget Rimec som tillhandahåller polsk arbetskraft.

FYRA TILL FEM PERSONER

Enligt Per Brusks, projektingenjör på Skanska Vinci, handlar det om fyra till fem personer.

– Dels för att de är duktiga och dels för att vi kan ha större flexibilitet om vi måste avbryta jobbet. Det är inte så kul att be-

JOHAN PERSSON

Konflikten i Hallandsåsen, mellan Skanska Vinci och Byggnads, gäller de nio liningarbetare som blev uppsagda i våras. Skanska Vinci angav då att det råde arbetsbrist och arbetsmomentet sköts upp.

höva säga upp folk efter bara två månader. Det skapar ingen bra stämning, säger han.

Bengt Sävström, ordförande i Byggnads avdelning i Helsingborg, säger att det finns 125

arbetslösa byggnadsarbetare i Helsingborg och 400 arbetslösa byggnadsarbetare i Halland och Skåne.

– De kan lika bra ta dem som är arbetslösa. Men det handlar

om pengar. Det blir billigare med polsk arbetskraft, säger han.

Förhandlingar pågår mellan Skanska Vinci och Byggnads avdelning i Helsingborg.

KATARINA CONNHEIM

Språkproblem och dubbla skift hotar säkerheten

Hallandsåsen/

Utländsk personal som jobbar extra under sin lediga vecka, bristande personalutrymmen och språkproblem. Det visar Arbetsmiljöverkets inspektion i Hallandsåsen.

Det finns redan polsk arbetskraft från Rimec inne i Hallandsåsen. De går på Sekos avtal.

En anonym källa som Byggnadsarbetaren har pratat med anser att stämningen på arbetsplatsen är dålig.

Alla anställda har skrivit på ett avtal om tystnadsplikt och ingen vågar öppet uttrycka vad de tycker. Säkerheten på arbetsplatsen sätts ur spel, eftersom det finns bristande kunskaper och språkproblem bland bygg-

nadsarbetarna. Mindre olyckor har inträffat.

– De polska byggnadsarbetarna vågar inte ifrågasätta order. De kan inte tala engelska. De arbetar alla dagar i månaden, dubbla skift, säger Byggnadsarbetarens anonyma källa.

OANMÄLDA BESÖK

Arbetsmiljöinspektör Anders Brännström gjorde ett oanmält arbetsplatsbesök i mitten av november i Hallandsåsen. På arbetsplatsen fanns brister vad gäller personalutrymmen, språk och arbetstid:

● Trångt. Ett 40-tal personer fanns inne i de södra tunnarna. De fasta personalutrymmena har bara plats för cirka tio personer.

● Språkproblem. Flera arbetstagare kan vare sig svenska eller engelska. Många skyltar och instruktioner finns inte på alla språk som talas vid arbetet på tunnelbormaskinen, vilket innebär säkerhetsrisker.

● Arbetstid. Tunnelarbetarna arbetar i tolv timmarsskift, sex dagar i rad, varefter de är lediga sex dygn. Vid inspektionen framkom att inhyrd (utländsk) personal gärna arbetade ”under sin lediga vecka”.

– Vi har en arbetstidslag som vi måste hålla på, där det ingår veckovila. Uttröttade och utmattade arbetstagare innebär risksituationer, säger Anders Brännström.

Per Brusks, projektingenjör för Skanska Vinci, förklarar att det

fanns många personer på arbetsplatsen under just denna period på grund av att tunnelbormaskinen gjordes iordning.

– Men säkerheten var aldrig äventyrad, säger han.

Per Brusks säger att skyltning och information ska åtgärdas, men tillbakavisar Arbetsmiljöverkets påstående att utländsk arbetskraft arbetar på sin lediga vecka.

– De arbetar de timmar som de ska på varje skift.

Att de anställda har skrivit på ett avtal om tystnadsplikt tycker han inte är konstigt.

– Det har vi på alla arbetsplatser. Det är för att de ska lova att inte yppa företagshemligheter, säger Per Brusks.

KATARINA CONNHEIM

I KORTHET

Omvänd moms mot svartjobb

Ekobrott/ Från 1 juli 2007 ska den som köper vissa tjänster inom byggsektorn bli skattskyldig. Syftet är att förhindra skattefusk.

Byggsektorn är enligt Skatteverket en av de sektorer där svartjobb och momsfuskar är vanligast.

– Jag tycker att det är bra att regeringen genomför förslaget med omvänd moms. Vi har tillsammans med arbetsgivarna drivit på om detta i flera års tid. Vår förhoppning är att den omvända momsen ska minska förekomsten av svart ekonomi i byggbranschen, vilket är ett växande problem, säger Hans Tilly, Byggnads ordförande.

Tjänsterna som omfattas av förslaget är mark- och grundarbeten, bygg- och anläggningsarbeten, bygginstallationer, slutbehandling av byggnader, byggstädning och uthyrning av bygg- och anläggningsmaskiner med förare. Riksdagen sa ja till propositionen den 2 juni 2006. EU måste ge Sverige ett bemyndigande för att regeln ska träda i kraft.

Byggbranschen synar skattefusk

Ekobrott/ Orsakerna till ekonomisk brottslighet ska utredas av byggbranschen.

Skatteverket uppskattar att svartarbete och organiserad brottslighet står för 60 miljarder i förlorade skatteintäkter. Byggbranschen kan stå för så mycket som en tredjedel av dem; mellan tio och tjugo miljarder.

Nu ska Byggnads, Målareförbundet, Seko och Elektrikerförbundet i samarbete med sju arbetsgivarorganisationer, Ekobrottsmyndigheten och Brottsförebyggande Rådet genomföra en undersökning av den organiserade brottsligheten i byggbranschen.

En delrapport ska presenteras under Almedalsveckan i Visby i juli 2007.

Kvällsöppet lockar gästarbetare

Nordiska byggfack värvar med tolkar och språkkurser

Norden/

Lokala ombudsmän åker på studiebesök till Polen och Baltikum och avdelningarna har kvällsöppet. Så möter norska Fellesforbundet arbetskraftsinvandringen från Polen och Baltikum.

– Det är nyttigt för våra lokala ombudsmän att se hur det är där. Och det är nyttigt för deras lokala ombudsmän att se hur vi har det i Norge – var deras landsmän hamnar någonstans. Därför åker vi dit och därför bjuder vi hit dem, berättade Kjell Skjærvø, Fellesforbundet, vid NBTf's årsmöte i Helsingfors.

Fellesforbundet litar inte på kontrakt eller skrivna papper, utan endast på vad den enskilde arbetaren själv uppger att han eller hon har för anställningsvillkor och lön.

Felleforbundet räknar med att mellan fem och tio procent av byggnadsarbetarna är polacker eller baltar. Byggavtalet är allmängiltigt förklarad i flera län i Norge, vilket betyder att det gäller som lagstadgad minimilön.

– Men nio av tio polska byggnadsarbetare är inte anställda i Norge, utan av företag registrerade i Polen, England eller till och med Seychellerna. Det gör det svårare för oss, säger Kjell Skjærvø.

PÅ ISLAND FINNS JUST nu två stora byggen som har en omfattande del gästarbetare. Fackför-

Danska byggfacket kör röd lastbil för att värva ungdomar som medlemmar.

bundet SGS satsar på information på flera språk.

– Vi informerar inte bara om facket utan om andra saker som kan vara bra att veta i det isländska samhället. Och vi ordnar kurser i engelska för gästarbetarna, så att det ska bli lättare för dem som en gång kommit hit att få stanna kvar. Om de kan engelska är det lättare att kommunicera med islänningarna och man blir en del av samhället, säger Sverrir Albertsson på fackförbundet SGS.

Det finns polska fackombud, en tolktjänst och utbildningsmaterial på polska.

– Det är viktigt att vi får med gästarbetarna i fackföreningarna. "Facket utan gränser" är ett bra motto, alla ska vara välkomna.

Det har fungerat förhållandevis bra med de polska gästarbetarna, men lite sämre med de kineser som arbetar på ett kraft-

verksbygge.

– Det har varit svårare att få med kineserna. Även om de har dumpade isländska löner tjänar de mer än tolv gånger så mycket som hemma. De tar inga chanser. De kontaktar inte facket om de inte får för arbetsgivaren.

I FINLAND RÖR DET SIG mest om ryssar, baltar och polacker. Där har facket upptäckt att många företag drivs av finländare som har näringsförbud i Finland, men som helt enkelt startat företag i ett grannland för att fortsätta på den finska marknaden.

– Vi har fått en bra relation med massmedierna. De ligger på oss och vill ha nyheter hela tiden och vi bjuder in dem när vi ska på arbetsplatsbesök, så att de får se hur det verkligen är, berättar Esko Auvinen från byggfacket Rakennusliitto.

I DANMARK HAR LO en ungdomsgrupp som inriktar sig på att värva yngre medlemmar. De besöker arbetsplatser med en röd läcker lastbil.

Peter Røntved Andersen på danska LO berättar om när han en dag, ute med lastbilen, höll möte med en grupp tonåringar och ställde frågan: "Vad är facket?" Ungdomarna beskrev osympatiska pampar med röda hängslen.

– Men när de väl förstår vad vi vill göra tycker de ofta att vi har rätt. De vill också arbeta tillsammans mot gemensamma mål

ELIN JÖNSSON

FAKTA NBTf

- NBTf, Nordiska bygg- och träarbetarefederationen, grundades 1952, främst för att hjälpa fackförbund i Norden vid konflikt.
- Sedan 2003 ligger tonvikten på Europaförfrågning och bevakning av lagar och avtal för tillfällig arbetskraft som söker sig till Norden.
- En annan viktig fråga är att samordna nordiska fackliga intressen för att påverka EU-

besluten i en riktning mot den nordiska modellen.

● NBTf har nyligen antagit en ny strategi. Arbetet kring Östersjön ska i första hand inriktas på medlemsvärkning och att få till stånd kollektivavtal. Tidigare har NBTf:s arbete mest varit inriktat på att få förbundsledningarna i Norden och övriga Östersjöstater att samarbeta.

Regeringen försvarar svenska avtal

Vaxholm/

Den nya borgerliga regeringen ställer sig på Byggnads sida i målet mot lettiska Laval i EG-domstolen.

Enligt arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m) kommer regeringen att följa den tidigare, socialdemokratiska, regeringens linje och försvara att svenska kollektivavtal ska gälla i Sverige.

– Det är positivt att den nya regeringen går på den gamla regeringens linje, säger Thomas Gustavsson, andre ordförande i Byggnads.

DET OMDEBATTERADE Laval-målet som ska tas upp i EG-domstolen gäller konflikten mellan Byggnads och det lettiska bolaget Laval un Partneri. De let-

I december 2004 stod striden om skolbygget i Vaxholm.

tiska arbetarna hade ett lettiskt kollektivavtal, men Byggnads krävde att företaget skulle teckna ett svenskt kollektivavtal.

Byggnads satte då företaget i blockad. Laval un Partneri

anmälde senare Byggnads till Arbetsdomstolen, som i sin tur förde fallet vidare till EG-domstolen. Målet avgörs troligtvis under hösten 2007.

KATARINA CONNHEIM

Byggnads och Laval möts i EG-domstolen

Rättegång /

Den 9 januari genomför EG-domstolen det som kan kallas för själva rättegången i Vaxholmskonflikten. För första och enda gången får parterna i konflikten lägga fram sina argument direkt till domarna.

Två år har gått sedan Byggnads och Elektrikerförbundet blockerade Laval un Partneris skolbygge i Vaxholm. En konflikt som fick en enorm uppmärksamhet i medierna. Både fackens och företagens argument är till största

delen kända. Ytterst handlar konflikten om att facken vill bevara rätten att vidta stridsåtgärder, utan att hindras av EU:s regler om fri rörlighet på arbetsmarknaden.

TROTS ATT MYCKET är känt, är rättegången, som hålls i Luxemburg, ändå viktig. För första och enda gången har fack och företag en chans att argumentera för sina ståndpunkter direkt till de 13 domare som ska avgöra målet.

– Det är bara en av domarna som är inläst på målet, så det

är viktigt för oss att ge tyngd åt våra argument. Det är också enda gången vi har chansen att bemöta motpartens argument, säger Dan Holke, chefsjurist på LO-TCO rättsskydd och en av fackens talesmän i konflikten.

Även Lavals företrädare i konflikten, advokaten Anders Elmér, anser att rättegången är viktig, av ungefär samma orsaker:

– Här får vi en chans att argumentera för vår sak och även påvisa brister i motpartens argumentation, säger han.

JOHAN SJÖHOLM

I KORTHET

Skanska riskerar åtal för ställning

Olycka/ En kraftig vindby tog tag i byggnadsställningen som rasade över en 73-årig kvinna i Karlshamn i maj i år. Skanska Sverige AB riskerar nu åtal.

Kvinnan träffades så illa av den cirka 20 meter breda och sex meter höga byggnadsställningen på Kungsgatan i centrala Karlshamn, att hon förlorade synen på ena ögat. Arbetsmiljöverket har lämnat en begäran om åtalsprövning vidare till åklagarkammaren i Blekinge.

Efter olyckan erkände Skanska att det fanns brister i rutinerna. Tre dagar efter att ställningen var uppsatt kom krav på att den skulle ha plastats in. Ställningen dubbelförankrades aldrig.

LÄS MER

byggnyheter varje vardag på www.byggnadsarbetaren.se.

Altson

Träbyggen får stöd

Forskning/ Under tre år ska statliga Vinnova satsa totalt 54 miljoner kronor på projektet Lean Wood Engineering. Syftet är effektivisera byggandet i trä och anpassa det till industriellt byggande. Bland annat ska metoder för resurssnål tillverkning och förbättrad kvalitet när det gäller industriellt träbyggande utvecklas. Forskningen ska även ligga som grund för planerade utbildningsprogram inom industriellt byggande.

Grabber

I KORTHET

Vibrationer ger sämre skärpa

Hälsa/ Fordonsförare som utsatts för helkroppsvibrationer visar försämrade uppmärksamhet, enligt en ny rapport från Arbetslivsinstitutet.

Forskarna studerade hur buller och helkroppsvibrationer påverkar uppmärksamhet, korttidsminne, rumsuppfattning och logisk resonemangsförmåga.

Framför allt försämras uppmärksamheten när man utsatts för helkroppsvibrationer.

– Efter 40 minuters exponering för helkroppsvibrationer hade deltagarna i studien sämre resultat när det gäller uppmärksamhet och prestation än om de hade suttit stilla. Min slutsats är att det är viktigt att vila efter ett arbetspass som inneburit vibrationsexponering, säger Jessica K Ljungberg, som gjort rapporten.

Krossade benet när vägg välte

Byggolycka/ En 19-årig snickare skadades allvarligt vid en olycka på en byggarbetsplats i Vara utanför Lidköping den 30 november. Snickaren höll på med monteringsarbete för att bygga djurstallar. Olyckan inträffade när ett betongelement, som var säkrat med rundstag, lossnade och föll över mannen. 19-åringen krossade benet och foten under ena knäet. Han fördes med ambulanshelikopter till sjukhus i Göteborg.

– Det fanns brister i säkerhetsutrustningen, men mer kan vi inte säga i dagsläget, säger Anders Jansson, arbetsmiljöinspektör i Skövde.

Stopp för flera ställningsbyggare

Arbetsmiljö/ De nya reglerna för ställningsbyggande efterlevs inte.

– Jag har hittills stoppat ett tiotal byggen, där ställningsbyggarna inte har den utbildning som krävs, berättar Lasse Johansson, regionalt skyddsombud hos Byggnads i Dalarna.

Den 1 juli i år kom en ny föreskrift som innebär att de som bygger ställning ska ha speciell

utbildning. Orsaken är att man vill förbättra säkerheten både för dem som bygger ställningarna och dem som ska använda dem.

Lasse Johansson har bestämt sig för att kontrollera hur reglerna efterlevs.

– På ett tiotal arbetsplatser stoppade jag arbetet. Man fick ta dit någon som kunde besiktiga ställningen och personalen skickades på kurs.

Byggarbetare i protest mot NCC

NCC/En protestlista med namnunderskrifter har skickats till NCC:s regionchef Sture Östlund i Malmö. Byggnadsarbetare i Malmö och Lund protesterar mot hur företaget behandlat NCC-anställda på ett villabygge i Bunkeflostrand, Malmö.

NCC splittrade ett arbetslag sedan de lokala förhandlingarna strandat. NCC tog sedan in sitt tyska dotterbolag för att slutföra projektet.

– De tycker att det är jävligt för att tala klarspråk, hur deras kolleger har behandlats. Alla deltagarna på våra UVA-möten i Malmö och Lund, 79 stycken, har skrivit under protestlistan, säger Björn Schoug, Byggnads avdelning i Malmö.

Polacker får retroaktiv lön

Gästarbetare/ De elva polacker som arbetat för 55 kronor per timme på ett bygge i Skene får i stället 137 kronor per timme i lön. Lönen ska gälla retroaktivt från 1 november då bygget startade.

När förhandlingarna inleddes hade Byggnads information om att polackerna var anställda i ett polskt företag. Men efter en kontroll kom det fram att de arbetade för det svenska företaget Crisebo Fastighetsutveckling AB.

Lönenivån 137 kronor per timme motsvarar snittlönen för byggnadsarbetare i området.

När Byggnads besökte arbetsplatsen i Skene, i Marks kommun, berättade polackerna för tolken att de tjänade 4 000 zloty per månad, vilket motsvarar ungefär 55 kronor per timme.

Avtal klart för kinabyggare

OSTRA SMÅLAND

I slutet av november började de kinesiska byggnadsarbetarna i Kalmar att bygga grunden till mässhallarna.

Gästarbetare/ Byggnads och den kinesiska koncernen Fanerdun har tecknat kollektivavtal för 32 kinesiska byggnadsarbetare i Kalmar. Lönen hamnar på 155,31 kronor i timmen.

Avtalet sträcker sig fram till mars och lönen är baserad på ett genomsnitt av föregående kvartals prestationslön i Kalmarområdet. De 32 kinesiska byggnadsarbetarna, som kommer från provinsen Hangzhou, tjänar åtta gånger mer än de gör i sitt hemland. Men den kinesiske byggherren Wu Bai Qing, som skrev under avtalet, uppger att det är en bra investering och att de högre kostnaderna ger mer vinst senare.

Kommer lönerna att betalas ut i svenska banker?

– Nej. Lönerna ska betalas ut

i Kina, eftersom de kinesiska arbetarna ville ha det så. Men företaget ska visa insättningskvitton på att pengarna sätts in på respektive arbetares konto, säger Magnus Furbring, ombudsman vid Byggnads Kalmar.

Fanerdun har företrätts av en svensk konsult i förhandlingarna.

– De verkar vilja lösa det så det inte blir någon konflikt. De verkar måna om att inte få samma problem som bygget i Gävle, säger Magnus Furbring.

Ombyggnaden av hotell Älvkarlen söder om Gävle har brottats med stora arbetsmiljöproblem. Den kinesiske affärsmannen Li Jinchung riskerar nu att få betala stora summor i vite för att ha struntat i att vidta åtgärder som Arbetsmiljöverket ålagt hans företag Latep AB.

KATARINA CONNHEIM

FAKTA HANDELSCENTER FÖR ÖSTERSJÖLÄNDER

- Den kinesiska koncernen Fanerduns sorsatsning i Kalmar gäller ett stort kinesiskt handelscenter.
- Utställningslokaler på 70 000 kvadratmeter ska byggas. Där ska 1100 utländska företag, framför allt kinesiska, visa sina produkter för den europeiska marknaden.
- Investeringarna beräknas uppgå till minst en miljard kronor. Projektet skapar enligt Fanerdun 800 jobb.
- Även bostäder byggs för dem som arbetar i handelscentret. Även hotell byggs.
- Under de senaste åren har

flera storföretag försvunnit från Kalmar. Kommunen hoppas att Kina-satsningen ska innebära mycket för regionen och har tillsammans med regionförbundet satsat sex miljoner kronor på marknadsföring.

● Enligt Fanerdun är det bland annat låg företagsbeskattning och låga investerings- och boendekostnader som gör att de vill satsa i Sverige.

● Kalmars läge mitt i den expansiva Östersjöregionen och att flygplats, tågstation och hamn ligger centralt i staden har också bidragit.

I KORTHET

Klämdes svårt i minitraktor

Byggolycka/ En 33-årig man skadades allvarligt utanför Enköping den 20 november.

Mannen och en kollega till honom skulle lossa på skopan till en bobcat. När skopan hade lossats, föll lyftarmarna rakt ner. Mannen klämdes fast mellan lyftarmarna och bobcaten.

En teori till olycksorsaken är att det blivit fel på hydrauliken som driver lyftarmarna.

- Det finns ingen misstanke om brott, säger Thomas Westin, polis i Enköping.

Klämdes svårt av rullande lastbil

Byggolycka/ En 41-årig snickare skadades vid en arbetsplatsolycka på Kvarnberget i Falun. Olyckan inträffade när snickaren och en kollega skulle lasta material från en container till en liten lastbil. Mannen stod vid containern, kollegan backade ner bilen och hoppade ur, men av någon anledning var inte parkeringsbromsen ordentligt åtdragen. Lastbilen rullade ner och snickaren klämdes mellan bilen och containern.

Ställning på baklastare störtade

Byggolycka/ Vid plåtarbete på en ladugård vid Stora Almås utanför Vänersborg föll två personer och skadades. För att underlätta jobbet hade man byggt en byggställning på baklastarens

gafflar. När baklastaren - och därmed ställningen - skulle flyttas, lossnade ena gaffeln på baklastaren. Ställningen rasade då ihop och de två männen på ställningen föll drygt två meter ner till marken. Männen ådrog sig rygg- och benskadador.

Byggarbetsgivare ny toppchef i NCC

NCC/ Olle Ehrlén efterträder Alf Göransson som vd för NCC i februari 2007.

Olle Ehrlén är ordförande för arbetsgivarna i Sveriges Byggindustrier.

Olle Ehrlén

Ehrlén är civilingenjör och har varit anställd på NCC sedan 1973. 2001 blev han chef för NCC Construction Sweden. 2003 utsågs han till vice vd i NCC.

Byggmästare startar eget

Arbetsgivare/ Stockholms byggföretagare bildar ett nytt rikstäckande förbund, Byggförbundet i Sverige. Organisationen konkurrerar med Sveriges Byggindustrier (BI) och vill ha avtal med Seko och Byggnads.

Organisationen ägs av byggmästareföreningarna i Stockholm, Södertälje och på Gotland. De har velat verka som egna juridiska personer inom BI, men får inte det. Bakgrunden är en konflikt i BI, där lokalt självstyre stått mot en ökad centralisering.

Nordea

3c

TL konsult

DE TESTAR KNIVEN SOM INTE FINNS

Det viktigaste verktyget för takarbetare är kniven. Trots det finns ingen riktig pappkniv. "De knivar vi använder är nog egentligen mattknivar. Några av dem fungerar hyggligt att arbeta med", säger takarbetaren Lars Malmsten. Med den utgångspunkten har ett gäng takarbetare utsett den bästa pappkniven. Vinnaren kommer från Stanley.

TEXT CENNETH NIKLASSON FOTO ELISABETH EDÉN

	STANLEY	IRWIN UNIVERSALKNIV	BLACK RHINO UNIVERSALKNIV
Pris	288 kr	213 kr	141 kr
Vikt	223 gram	136 gram	166 gram
Grepp	4	3,5	3,5
Bladet	3,5	3	3,5
Underhåll	3,5	3,5	3
Smidighet	4	3,5	3
Helhetsintryck	4	3,5	3,5
Kommentar	”Den bästa kniven, men den kunde vara något längre.” ”Bra på nästan allt.” ”Om avståndet vid hjulet var större skulle det inte kladda ihop så mycket.”	”En lätt bra kniv som ligger bra i handen.” ”Smidigt bladbyte.”	”För mycket rörliga delar.” ”Bra storlek.”
Betyg			

Att gå in på en bygghandel och köpa en pappkniv är i princip omöjligt. Personalen ser först frågande ut och går sedan ut för att visa hyllan där det hänger allt från vanliga moraknivar till gipsknivar och mattläggarknivar. Sedan letar de och läser hysteriskt på diverse etiketter. Någonstans borde det ändå stå ordet ”pappkniv”. Det finns ju trots allt upp mot 1 500 pappläggare i landet som fem dagar i veckan går på tak och skär papp. Men i butikerna blir det nitlott – det finns inga knivar som saluförs som just pappknivar.

Förr i tiden användes knivar som mer ser ut som en stor krok. En sådan modell kommer också upp om man söker på ”pappkniv” på webben. Men storkrokarnas tid verkar vara förbi. I dag dominerar knivar med små krok-

blad som är utbytbara – precis som på vanliga gipsknivar.

Vi har låtit fem pappläggare testa dels några av de knivar som många takarbetare använder i dag, dels några mer ovanliga knivar. Men i grunden kan man säga att samtliga knivar – förutom de med stor krok – egentligen är matt- eller gipsknivar.

I testet vann kniven från Stanley. Den kniven är också den vanligaste bland pappläggarna idag.

– Den är stor och rejäl och har ett bra grepp. Men själva handtaget skulle kunna vara lite längre. Sedan är det problem med att det fastnar runt mässingshjulet. Det borde vara större mellanrum där, säger Lars Malmsten.

Kniven från Stanley vinner mycket på att den har få rörliga delar. Det blir snabbt problem med knivar som har många rörliga delar

som blir nedsmetade av asfalt. Saker och ting geggar ihop, vilket naturligtvis skapar irritation. Stanleykniven finns i två modeller: en där bladet är fixerat i utfällt läge och en där bladet är möjligt att fälla in genom ett skjutreglage på ovansidan av kniven. De flesta har en senare konstruktion.

– Jag tycker också att Stanleykniven var bäst, men handtaget är lite böjt på slutet, vilket gör att man får handleden i en konstig vinkel när man skär, säger Åke Viklund, och fortsätter:

– Det bästa greppet, med en liten inbuktning för pekfingeret, har kniven från Irwin. Den var dessutom lätt.

De två klassiska knivarna med stor krok, var, enligt pappläggarna, inget att ha när det handlar om att skära papp. Däremot passade de perfekt till att skära isolering.

MORA PAPPKNIV - TRÄSKAFT	FROST PAPPKNIV MED PLASTSKAFT	BACHO UNIVERSALKNIV
75 kr	97 kr	219 kr
61 gram	77 gram	291 gram
3	3	2
3	3	2,5
2,5	3	2
3	3,5 SMIDIG	2
3	3	2,5 FÖR STOR
<p>”Endast för isolering.” ”För lång spets som kan skada pappen, bra till Rockwool.”</p>	<p>”Smidig.” ”Passar inte till vanlig papp då spetsen är för lång. Bra till Rockwool.”</p>	<p>”För stor för handen.” ”Kan inte användas vid grytjobb.” ”Bladet sticker ut för lite.” ”För mycket rörliga delar.”</p>

Pappläggarna fick under testperioden uppdraget att designa en optimal pappkniv, eftersom det inte finns någon. De var rörande överens om att kniven ska vara lätt, hyfsat stor och att greppet ska vara rakt. Det ska inte finnas några rörliga delar som kladdar ihop och bladet, som ska vara enkelt att byta, ska vara stadigt. ●

SÅ GJORDE VI:

Fem takarbetare testade knivarna i sitt dagliga arbete.

Till samtliga knivar med utbytbara blad användes blad från Stanley. I testgruppen ingick följande pappläggare: Lars Malmsten, Torgny Danielsson, Åke Viklund, Fredrik Hultqvist och Conny Larsson.

”Jag tycker också att Stanleykniven var bäst, men handtaget är lite böjt på slutet, vilket gör att man får handleden i en konstig vinkel när man skär.”

Markanläggaren Magnus Södling tar hjälp av maskinföraren Tommy Johansson när markduken rullas ut.

Grävmaskinen rullar ut duken

● **Genom att använda ett nytt stativ kan markduken läggas ut helt maskinellt. Maskinföraren behöver inte ens byta verktyg.**

– Det är enkelt, man kan ha skopan kvar på maskinen när man flyttar rullen, förklarar uppfinnaren Magnus Södling, anläggningsarbetare hos Sefab Mark i Norrköping.

Det började med att han satte ett rör i rullen och placerade den på ett stativ av fyra lecablock. När rullen kom upp en bit från marken gick det lättare att skära våderna. Nästa steg var att han byggde ett par triangelformade konsoler, inte större än att de fick plats i bagageutrymmet på hans VW Golf.

Konsolerna hålls ihop av två kraftiga fyrkantjärn. Mellan järnen finns två stöd för skopan. De

är rörliga och kan anpassas efter skopans bredd. När stativet sitter fast i skopan flyttas hela paketet till arbetsstället och duken läggs ut på marken.

Markduken är tillverkad av konstfiber och används som isolering, till exempel på lerjord när man bygger parkeringsplatser och vägar. Sedan läggs ett skikt med sprängsten ovanpå, och som avslutning ett ytskikt av sand och asfalt.

Den duk som professionella markarbetare använder levereras i fyra meter breda rullar som väger omkring 100 kilo.

Normalt blir rullarna liggande på marken i väntan på att duken ska rullas ut. De är tunga att hantera och det blir ännu tyngre när de dragit till sig vatten.

– Om duken fryser så går den

knappt att få ut en centimeter, säger Magnus Södling.

När duken läggs ut räcker det med att han ställer sig på en flik så att den hålls fast mot marken. Därefter rullas duken ut när grävmaskinen sakta kör framåt.

Då hålls också våden spänd så att vinden inte får fäste i den.

Idén fick han för några år sedan när han var anställd hos Skanska och höll på att dränera runt ett hus. Då fick de lägga markduken manuellt innan diket fylldes igen med sten och jord.

– Jag har ingen utbildning, jag har hankat mig fram genom att jag är miljonär på idéer, förklarar uppfinnaren Magnus Södling som är lite av bysmed hemma i Gusum i Östergötland.

Även bergssprängare använder sig av duken. När berget ska

Våderna går lättare att skära när rullen förvaras hängande.

sprängas täcks platsen med fiberduk så att mindre mängd småsten sprutar runt sprängplatsen.

KENNETH PETTERSON

HAR DU EN BRA GREJ?

Ring 08-728 49 70

GREJER & GREPP PÅ INTERNET

Gå in på vår hemsida

www.byggnadsarbetaren.se

Kriget skilde Tapio från hans mamma

Tapio Lukkaroinen, krigsbarn från Finland, anlände till Sverige en vårdag 1942. I handen höll han sin fyraåriga syster, Aino. På läkarintyget stod det: "Hull: sparsamt, stor mage". Den blonde lille pojken vägde bara 17 kilo, trots att han strax skulle fylla sex.

TEXT NINA CHRISTENSEN FOTO MARIE BREMBERG OCH NINA CHRISTENSEN

Tapio Lukkaroinen från Karelen var krigsbarn nummer 11737. Han hade en lapp med numret kring sin hals, när han klev av båten i Stockholms hamn. I snöret hängde också en nyckel. Den gick till den lilla resväskan som han höll i handen, där han hade alla sina tillhörigheter. I den andra handen höll han sin lillasyster Aino.

450 barn klev av båten denna vårdag och de stannade ett kort tag i Stockholm för att undersökas av läkare. Tapio var frisk, men undernärd.

I en liten, liten resväsk rymdes allt Tapio hade med sig när han kom till Sverige.

De finska krigsbarnen placerades ut på barnhem och hos enskilda familjer i Sverige. Tapio och Aino kom till ett barnhem i Eskilstuna. Men det dröjde inte länge innan de fick komma till var sin fosterfamilj.

– Jag minns så väl den dagen. Vi fick vara kvar inne, trots att de andra barnen var ute och lekte, berättar han.

Han satt i fönstret och tittade ut, när två tanter kom gående över gården. De var med i baptisternas församling, bodde i Skogstorp utanför Eskilstuna och kände varandra. Nu ville de ta hand om var sitt barn.

Den ena kvinnan ville ha en flicka. Det avgjorde saken. Flickan fick följa med henne, och Tapio fick följa med den andra kvinnan, som hette Kerstin. Kerstin var gift med snickaren Reinhold Andersson. De hade inga barn.

I lägenheten ovanför Anderssons bodde en änkeman med två tonårsdöttrar. Flickorna lekte och tog hand om Tapio som om han vore deras lillebror.

– Kerstin och Reinhold blev som mamma och pappa för mig. De var snälla. Jag minns inte att jag hade hemlängtan. Det hade nog

varit annorlunda om jag varit äldre, säger han.

Ett år senare började han skolan. Då glömde han det finska språket helt. Han blev snabbt omtyckt bland kamraterna, Tapio var duktig på att spela fotboll och tog en hel del priser i skidåkning.

Han kommer inte ihåg så mycket från tiden före Sverigeresan. Bara att de flydde från hemmet i Karelen i västra Finland när ryssarna ockuperade landet. De åkte buss och bodde i kyrkor på vägen mot Helsingfors. Utanför Helsingfors fick hans mamma jobb som piga. Hon tog ensam hand om sina fyra barn. De bodde fem personer i ett litet rum. Han var enda sonen.

– Så här såg det ut, säger Tapio, och lägger fram bilder på bordet.

Ett enkelt rum med pärlspont på väggarna. Öppen spis.

Efter fem år i Sverige var det dags att åka tillbaka. Klockan 07:35 den 3 juli 1947 skulle Tapio infinna sig på Eskilstuna centralstation för hemtransport. Han var elva år.

– Det kändes inte roligt, säger han kort.

Men Reinhold och Kerstin som fäst sig vid Tapio ville adoptera. Problemet var bara att lillasystemens fosterfamilj inte hade samma inställning. De ville skicka tillbaka flickan.

– Då sade jag till mina föräldrar att jag skulle följa med min lillasyster till Finland, om hon inte fick stanna hon också, säger Tapio.

Så Reinhold och Kerstin valde att ansöka om att få adoptera båda barnen.

– Hon fick det bra när hon kom till oss. I hennes första fosterfamilj, som var lite fi-

Tapio Andersson är krigsbarn. 1942 bodde han en kort tid här, på ett barnhem för krigsbarn i Eskilstuna, innan han kom till snickarfamiljen Andersson. Tapio gick i faderns fotspår och blev hantverkare.

nare än vår, ville de att hon skulle vara deras piga.

Nu blev det bråttom. Med expressbrev sändes förfrågan till den biologiska mamman om hon accepterade att adoptera bort Tapio och Aino, och om hon accepterade fosterföräldrarna. Det gjorde hon. Ingen vet vad hon tänkte. Men man kan lätt föreställa sig hennes känslor.

– Förmodligen ville hon att barnen skulle få det bra. Det var därför hon gjorde det, funderar Marie-Louise, Tapios fru, som sitter med vid bordet i köket i Eskilstuna när Tapio berättar.

Vad hade hänt om adoptionen inte gått igenom?

– Då hade jag försökt ta mig tillbaka till Sverige igen, säger Tapio bestämt.

1952 åkte hela familjen Andersson till Finland för att träffa mamman och syskonen. Tapio kände igen mamman direkt där hon stod på kajen och väntade. Mamman kramade honom och pratade på, på finska. Han förstod ingenting.

– Vi hade tolk. Jag minns att vi blev väl mottagna. Det var olympiad i Helsingfors 1952. Jag minns att Reinhold åkte med mig till olympiaden, för min skull, han var inte ett dugg intresserad av sport, säger Tapio.

Han var 16 år när han gjorde den resan. Strax efter att han fyllt 17 frågade en bekant till familjen om han ville bli lärling i en nystartad rörfirma. Året därpå träffade han sin fru Marie-Louise. De gifte sig och fick en dotter. Dottern bor med man och barn i samma tvåfamiljshus som Tapio nu bor i. Marie-Louise har tagit hand om barnbarnen.

Tapios fotbollsintresse från barndomen höll i sig och han var med och tog IFK Eskilstuna till allsvenskan 1963. Han vann skytte-ligan i division två i Svealand samma år.

– Jag fick denna av Stockholms-Tidningen, säger han stolt och håller upp en kanon, en symbol för alla målskött han gjorde det året.

Han blev lokal kändis i Eskilstuna och tränade flera olika lag i staden under olika perioder. Tapio känner inte att han påverkats negativt av sin bakgrund. Han har alltid känt sig som en svensk, aldrig rotlös.

– Jag har också haft bra kontakt med min finska släkt. Vi har besökt min finska mamma och mina syskon 10–12 gånger, flera somrar i rad, sedan jag bildade familj. Senast var då hon fyllde 80 år, säger han och visar en bild där han poserar bredvid henne.

– Aino, min syster, fick det också bra. Hon övertog föräldrahemmet i Skogstorp och har man och två vuxna barn. ●

FAKTA FINSKA KRIGSBARN

Under åren 1939-1945 evakuerades omkring 70 000 finska barn till Sverige. Utlösande faktor var vinterkrigets utbrott den 30 november 1939. Det var olika privata hjälporganisationer som stod bakom evakueringen. En stor och effektiv organisation som hette "Hjälpkommittén för Finlands barn", hade skapats i samarbete mellan främst Röda Korset, Rädda Barnen och Lottakåren. Den svarade för mottagning, inrikes transporter, urval av och placering i fosterhem, vård på sjukhus eller barnhem. Barntransporterna skedde med båt från Åbo till Stockholm och med tåg över Torneå-Haparanda. Orsaker som mödrarna uppgav vid förflyttningen var: att familjen flytt från sitt hem och var bostadslös, att barnet var sjukt och inte fick plats på sjukhus, att modern inte kunde ta hand om barnet i hemmet på grund av arbete. Den fjärde orsaken var att familjerna hade fler än åtta barn och svårt att försörja dem. 15 000 barn stannade i Sverige efter kriget, 55 000 återvände till Finland efter krigets slut.

Tomtetävling – vinn 50 fina priser

Kranförartomten

Betongtomten

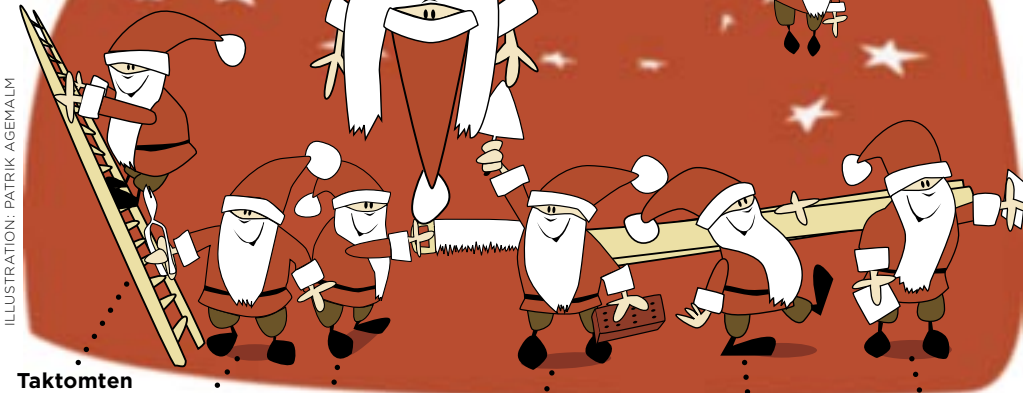

ILLUSTRATION: PATRIK AGENALM

Taktomten

Plåtslagartomten

Snickartomten

Murartomten

Byggstädartomten

Plattsättartomten

Kurragömma/
Ännu en gång är det dags för Byggnadsarbetarens klassiska tomtetävling. I den här tidningen har åtta små tomtar gömt sig. Leta rätt på dem och delta i utlottningen om 50 priser.

På prisbordet ligger:

10 multiverktyg. En praktisk miniverkstad som alltid får plats i fickan.

20 t-tröjor i svart bomull med Byggnadsarbetarens logotyp på vänster ärm.

20 dubbeltrisslotter med chans att vinna 7,5 miljoner kronor.

Skriv upp alla yrkestomtars

namn, plus på vilka sidor de döljer sig, på ett vykort. Glöm inte bort att skriva namn, adress och storlek i t-shirt.

Svaret ska vara redaktionen tillhanda senast den 4 januari 2007. Skicka det till:

Byggnadsarbetaren
Box 19615
106 32 Stockholm

Lutande torn ville inte falla

Pangpang/

En symboladdad sprängning ägde rum den 27 september i Laisvall i Arjeplogs kommun. Gruvlaven, en sista symbol över tiden som gruvsamhälle, skulle falla. Men trots 300 kilo dynamit slutade det hela bara med en lutande lave.

Sjätteklassare klev upp tidigt på morgonen den 27 september, för att åka med bussen från Arjeplog till Laisvall. I Laisvall stängde livsmedelsbutiken. Såväl elever som affärspersonal skulle se den 86 meter höga laven falla.

Brytningen i blygruvan från 1943 lades ned 2001, eftersom malmen var slutbruten. Så small det då, och så här beskrivs ögonblicket i Piteåtidningen: "En dov smäll, ett dammoln och sen – ingenting." Laven gav inte vika för 300 kilo dynamit. Visst, den ställde sig några grader på sned, men den stod fortfarande stadigt.

– Vi ska attackera laven igen, så fort som möjligt, sa sprängningsansvarige Mikael Rungdahl, enligt Piteå-Tidningen, efter misslyckandet.

Den sjätte oktober skedde den utlovade attacken, i smyg och med mer dynamit än första gången. Dessutom med framgång – laven föll till marken.

SCANPIX

BÖCKER

De ovanliga 2
av Åke Mokvist

Dokumentär/ **////**

Täta möten med människor som av olika skäl lever anorlunda liv och har värderingar som inte följer mönstret. Den första boken om de ovanliga blev välförtjänt prisad. Nu får vi återknyta en del bekantskaper, ta farväl av några och möta en del nya, fria människor. Respekt, fantastiska porträtt i ord och bild och ett

rikt flöde av klokskap är några belöningar under läsningen. **ID**

En man utan land
av Kurt Vonnegut

Betraktelser/ **////**

Galghumor från en 84-åring som aldrig trott på den amerikanska drömmen. Bland klokheterna finns konstaterandet att människan är ett livshotande virus för jorden. Planetens immunförsvar är aktiverat. **ID**

Snabba cash
av Jens Lapidus

Deckare/ **////**

Brats och pundare, juggar och latinos. Coola typer runt Stureplan. Ingen har lust att vänta på ackordsöverskott för att få råd med bubbelvin. Odlar hårdkokt deckarstil. Rätt korta meningar. Typ spännande. **ID**

Flickan som lekte med elden

av Stieg Larsson

Kriminalroman/ **////**

En spännande sidvändare där rysk maffia, kvinnomisshandel och mord är nära av ingrediens-

erna. Synd bara att karaktärerna ger ett pinsamt påhittat intryck. **AS**

Islam, brudar & paljetter
av Ingmarie Froman

Reportage/ **///**

Möten med muslimska kvinnor i Frankrike, Sverige och England. Glimtar av förståelse för att islam kan fungera som befrielselära. Men det är bara ibland, författaren förvånas och förfäras mest av det främmande. **ID**

I det stora vardagsrummet, som hör till lyxsviten, står självklart en flygel.

Lyxsvit för den som har 55 000 kronor över

Lyxbygge/ Efter tre års byggande är nu den nya lyxsviten på Grand Hôtel i Stockholm klar.

Den 330 kvadratmeter stora sviten har fått namnet Prinsessan Lilians svit och innehåller ett kök, flera stora sovrum, ett gigantiskt badrum med tre duschar – var av en vattenfalls-

dusch – en bastu och en biograf med plats för tolv personer. I badkaret, som är klätt med mosaik, kan vattnet rinna över kanten och fångas upp av granitsockeln under. En natts övernattningskostar 55 000 kronor och då ingår till exempel limousine. Men om man vill hyra en DVD-film till biosalongen, då får man betala extra.

ELIN JÖNSSON

KUL I JUL

– Hoppas att det inte blir regn i dag, sa kängurumamman till sin väninna.
– Men är det så farligt med lite regn då?

– Nej, men det blir så bökligt när ungarna ska vara inne och leka.

Hovmästaren till gästen:
– Har ni fått beställa?

– Ja, jag beställde en portion med jordgubbar. Men det var så länge sedan så jag tror att jag ska be att få en jultallrik i stället.

Polsk byggare – i sängen

Sovchock/ Engelsmannen Graham Handley fick en chock när han vaknade mitt i natten och upptäckte en polsk byggnadsarbetare bredvid sig. Mannen hade gått in i fel hus, käkat lite tårta och lagt sig för att sova. När de bad honom gå vägrade han. Till slut fick polisen ta med mannen från familjen Handleys hus.

Åk som passar prinsgranne

P-hus/ Ett ekipage som passar om man är granne med en prins och mycket annat, går det att se på Arkitekturmuseets pepparkaksutställning fram till 7 januari 2007.

FOTO: NIKOLAJ ALSTERD

” Risken är stor att vi tar kål på varandra eller att en stor olycka händer. Då måste en ventil utåt finnas.”

Christer Fuglesang, astronaut, om framtida bosättningar på Mars. (GP)

” Snickare eller bonde är trevliga sysselsättningar, men det betyder inte att jag är särskilt praktiskt lagd.”

Anders Borg, finansminister, om en eventuell ny karriär. (DI Weekend)

” När jag såg mig själv på filmduken den här gången fick jag nästan en chock av alla rynkor. Men lika överraskande är att det inte bekymrar mig.”

Suzanne Reuter, 54, skådespelare. (Storstan)

” Självförtroende är inte en klassfråga. Jag känner många från medelklassen med dåligt självförtroende och jag känner många med arbetarklassbakgrund som har gjort det de har velat här i livet.”

Åsa Moberg, författare. (Lärarnas tidning)

Tipsa oss om smått och stort som rör byggande och allt däromkring. Ring eller skriv till a.s@byggnadsarbetaren.se, 08-728 48 00.

SKIVOR

The Boppers
Jingle Bell Rock

Jul-rockabilly/ III

I flera år har The Boppers gjort julturnéer. Nu finns deras tolkningar av amerikanska julklassiker på skiva. Och precis som med det mesta som har med julen att göra, så får lyssnaren det väntade. Rudolph the red nosed reindeer, Santa Claus is coming to town och Rockin around the christmas tree finns alla med, samt fyra mycket stilsäkra, ny-skrivna låtar. JS

MATLÅDAN

Kyckling med paprikasås och vildris

- 4 urbenade kycklinglår
- 2 msk vitvinsvinäger
- 2 msk citronsaft
- Paprikasås:**
- 1 dl flytande hönsbuljong
- 1 dl rödvín
- 0,5 dl balsamvinäger
- 1 liter vatten
- 1 msk paprikapulver

- 1 tsk chilipulver
- 1 msk tomatpure
- 1 röd finhackad paprika
- 1 finhackad rödlök
- ① **Kör kycklinglårerna** i smord form på 220 grader i ca 20-25 min.
- ② **Tillred** vildrisblandning enligt förpackningsinfo. Tillsätt bara en tsk spiskummin, svartpeppar och malen fänkål.

- ③ **Lägg de urbenade** kycklinglårerna i citronsaft/vinäger. Låt stå och dra en timme i kylan.
- ④ **Till såsen:** fräs lök och paprika i het kastrull, tillsatt tomatpure. I med kryddpulvret och fräs lite till. Häll på alla vätskor och reducera till ca hälften. Använd stavmixer och mixa såsen, red den om ni vill.

FOTO: MATS FOGEMAN RECEPT: MICKE SELANDER

MÖTEN & SÅNT

Svenska Byggnadsarbetareförbundet
106 32 Stockholm Besöksadress: Hagagatan 2, Stockholm
tel 08/728 49 00

STOCKHOLM

Skytteholmsvägen 2, Solna
tel 08/734 65 00 fax 08/734 66 60

Bromma-Västerort-Kista-Ekerö-sektionen: årsmöte tis 23 jan, kl 17. Scandic Hotel, T-bana Brommaplan. Kulturinslag, vi börjar med sång och musik, därefter genomgång av verksamhet 2006. Val av sektionstyrelse, nominering av avd.styrelse 2007 m m. Smörgås och dricka serveras samt final på gratislotteriet.

KRISTIANSTAD

Kanalgatan 94
tel 044/12 30 90, fax 044/12 67 56

Kristianstadsektionen: årsmöte mån 15 jan, kl 19. Fackens hus.

Tollarpsektionen: årsmöte ons 17 jan, kl 19. Medborgarhuset.

Sankt Olofsektionen: årsmöte tor 18 jan, kl 19. Medborgarhuset.

KALMAR

Radarvägen 9
tel 0480/42 90 90 fax 0480/510 11

Borgholmsektionen: årsmöte

mån 15 jan, kl 19. Folkets hus.

Färjestadensektionen: årsmöte tis 16 jan, kl 18.30. Hembageriet.

Högsbysektionen: årsmöte tor 18 jan, kl 18.30. ABF-lokal.

Kalmarsektionen: årsmöte ons 17 jan, kl 18.30. Byggnads, Radarv 9.

Nybrosektionen: årsmöte tis 23 jan, kl 18.30. Folkets hus.

Torsåssektionen: årsmöte mån 15 jan, kl 19. Centrumbiografen.

Hultsfredsektionen: årsmöte mån 22 jan, kl 18.30. Se anslag.

Mönsteråssektionen: årsmöte tis 23 jan, kl 18.30. Byggnads möteslokal IOGT-NTO.

LULEÅ

Nygatan 3
tel 0920/940 80 fax 0920/ 948 79

Korpilobolosektionen: årsmöte tor 18 jan, kl 18. Röda skolan.

UPPLAND

Portalgatan 6A
tel 018/19 45 00, fax 018/19 45 01

Alunda-Östhammarsektionen:

styr.möte ons 10 jan, kl 18.30. Östhammarshems lokaler, Österbybruk. Avstämning inför årsmötet.

Enköpingssektionen: årsmöte fre 12 jan, kl 18. Folkets hus.

Tierpsektionen: årsmöte tor 18 jan, kl 19. Gästis.

VÄRMLAND

Posthornsgatan 8, Karlstad
tel 054/87 58 00, fax 054/83 47 42

Dejesektionen: årsmöte fre 19 jan, kl 19. Forshaga Folkets hus.

DALARNA/BORLÄNGE

Hagavägen 2, Borlänge
tel 0243/678 75 fax 0243/ 824 88

Falunsektionen: årsmöte tis 16 jan, kl 17. Klubbrummet, Folkets hus.

Hedemorasektionen: årsmöte tis 16 jan, kl 18.30. Restaurang Hyttan.

Rättviksektionen: årsmöte ons 17 jan, kl 18.30. Rättviksparken.

Sätersektionen: årsmöte tor 18

jan, kl 18.30. LO-lokalen.

Älvdalensektionen: årsmöte tor 18 jan, kl 19. Älvdalens hotell.

Orsasektionen: årsmöte tor 18 jan, kl 19. Orsa hotell.

LINKÖPING

Majgatan 2
tel 013/37 44 00 fax 013/12 25 13

Kisasektionen: årsmöte tor 18 jan, kl 18.30. Café Colombia.

Mjölbysektionen: årsmöte ons 17 jan, kl 18.30. Axel Träffs gata 7.

Åtvidabergsektionen: årsmöte ons 17 jan, kl 19. Sekt.lokalen, Torggatan 5.

Vimmerbysektionen: årsmöte tis 23 jan, kl 18.30. Sevedegatan 4.

VILL DU ANNONSERNA
OM MÖTEN ELLER ANDRA
AKTIVITETER?

Kontakta Leila Hanni
tel: 08-728 49 51
mejl: leila.hanni@byggnads.se

annons Hitachi

annons hultafors

DET GODA BYGGANDET GER DET GODA BOENDET

År har nästan 100 000 svenskar flyttat in i nybyggda bostäder. För många av dem är det en upplevelse som de kommer att minnas som en av livets höjdpunkter.

Tiotusentals anställda inom byggsektorn har samarbetat för att få till stånd alla dessa nya bostäder. Med yrkeskunnande och hårt arbete har de byggt en av välståndets grundläggande förutsättningar, det goda boendet.

Bostadsbyggandet ger våra yrkesgrupper jobb, ofta i goda arbetsmiljöer. Det är vi naturligtvis glada för. Och vi kan notera att arbetslösheten nu gått ner under den magiska gränsen på fyra procent.

Men bostadsbyggande är något vidare för oss än, det i och för sig berättigade, skråintresset av att skapa sysselsättning.

Vi har också ett genuint ideellt och samhällsligt engagemang för bostadsförsörjningen. Det handlar om att åstadkomma den frihet som det goda boendet möjliggör. Att ge barn och unga en miljö att utbildas och utvecklas i. Att forma ett generöst livsrum åt de vuxna. Och att medverka till att de äldre kan leva ett värdigt liv.

För 67 år sedan startade byggnadsarbetarna i Göteborg Riksbyggen. En halv miljon bor i dag i lägenheter som förvaltas av detta, byggnadsarbetarnas och de boendes, företag. De flesta av Riksbyggens bostäder upplåts med bostadsrätt, en boendeform med många fördelar när det gäller inflytande, ansvarstagande och boendeekonomi.

Men också hyresrätt är en bra boendeform på en väl fungerande bostadsmarknad där många

inte vill eller kan skuldsätta sig. Just nu är det oroande att borgerliga kommunalpolitiker av ideologiska skäl säljer ut hyresrätter samtidigt som regeringen drar in stödet till nybyggandet.

Nedskärningarna drabbar också nyproduktionen av bostadsrätter. Antingen genom att planerade bostadsrätter inte kommer till stånd eller genom att nya bostadsrätter blir så dyra att många inte kan efterfråga den bostad de egentligen behöver.

Högern, och dit räknar jag såväl vår motpart Sveriges Byggindustrier som nyliberale "bostadsministern" Mats Odell, liknar bostadsstöd vid planekonomi och som egentligen bör avvecklas. Är också kollektivtrafik, barntillsyn, skola, sjukvård och äldreomsorg "planekonomi"?

"Det handlar om att åstadkomma den frihet som det goda boendet möjliggör."

Marknadskrafterna ska vara till hjälp i den sociala bostadspolitik. Men om de blir otyglade riskerar vi att få en asocial bostadspolitik. Till den sociala bostadspolitik hör bostadsupprustningar. Det gäller framför allt flerfamiljshus, men även småhus. Här skulle ett återinförande av rotavdraget välkomnas av många som vill rusta upp och investera i boendemiljön, helst redan till nästa jul

I alla händelser: En god jul 2006 och ett gott nytt 2007!

HANS TILLY
förbundsordförande

Telefon 08-728 48 10

Mobil 070-552 67 40

E-post hans.tilly@byggnads.se

TILLY TYCKER TILL...

...OM BULVANER

● Våra motparter verkar numera genom bulvaner: jurister, lejda för att i Bryssel, Strasbourg och Luxemburg söka inskränka avtal och arbetsrätt. Och propagandister, exempelvis gamle ungmoderate ordföranden Gunnar Strömmer som, under täckmanteln av en stiftelse, låtsas företräda den lille mannen. Men bakom juristerna och propagandisterna finns samma gamla arbetsgivarhöger.

...OM HÖGERN (C)

● Lägg ner SVT och Sveriges Radio, sänk skatten dramatiskt för dem som tjänar mest ("platt skatt"), inför marknadshyror, ta bort alla lagregler på arbetsmarknaden... Krav från en högerextremist? Nej från ordföranden i centerns ungdomsförbund, Fredrik Federley. Till råga på eländet också riksdagsman. Nog var det bättre förr, när de unga centerpartisterna hånades som Åsa Nissemarxister av övriga borgerligheten.

...OM FALSKA TOMTAR

● Nu börjar jultomtarna dyka upp än här och än där. Det finns äkta tomtar som sprider glädje till stora och små. De är värda all heder. Men också falska tomtar har blivit allt vanligare. De syns ofta i tidningar, radio och tv. De försöker lura de små. Ett vanligt falskt löfte är att jobben blir fler, bara lönerna sänks. Låt oss hjälpas åt med att rycka skägget av dessa lurendrej-tomtars!

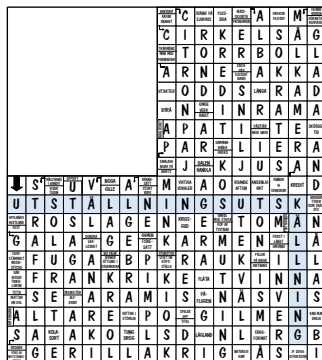
KAN VARA STRÖM-FÖRÄNDRING		FYLLER PÅ SEINE		FRAM-RÖSTAD GALLIUM		KALL KUNG FÖRE ANGELES		JÄMNA TILL		DUBB STÅR I DÖRREN DROG		SENTENS-EN FRISTAD
								KAN SES PÅ JUL-BORDET				
HÄRT UNDERLAG SNÖHÖG				ROSON				HÖGT HÄLLEN PÅVERKAS				
				TILL-GÅNG						BESÖKS VID BEHOV		
MJÄLLA UTE-SLUTANDE				KAN GRANEN VARA	TELEFON-NÄT	LYSER UPP LAS VEGAS				I DÅLIGT SKICK		STYR VI INTE ÖVER
PRONOMEN		ÄR BOTTEN BOTTEN BYRÅ				EKBORG SLAPP				FÄNGAS FÖR ROM-MENS SKULL		
			UPPHOVS-VINST							MEDHÅLL KORT FÖR LYXBIL		
DRIVA PÅ		OBJEKTIV			BIPRODUKT		JUDISK PRÄST VÄXJÖLAG			BREFFORM		
			VRÅNG ARISTO-KRATI			UTKAST FLIT OCH FISK						
SLET LIVEGNA	CHARLES EN HETTE KNOT			ELEV I KÖKET				JP 2006 ©PERSSON GOD-JUL	GRUFF		FÖRR	POSITIV ELEKTROD
BLIR LITEN I BALIAN KÄLKE					RIKTNING			PLIKT-TROGEN	HJÄLP-ORGAN KVÄDE			FISK-ARBETE
				HÅLLER FARKOSTEN PÅ RÄTT KURS		DRAGNING TENNIS-KLUBB						
PASSERAD VÄTSKA							FÖRHÄNGE KÄRLEKS-GUD			FÖRE KRITA	TECKNAR-LEGEND VILL FÄNGE	
		FOTBOLLS-DWIGHT GER OSS NYTT						BRITISK SAMMAN-KOMST GUDINNA				
ÖPPNAR I DRAGSPEL BLANKLOTT			EXTRA FRÅN SKRIBENTEN FOTDEL			SÄNDER I ITALIEN			HAR BOK I BIBELN			FÖDA FÖR SMÅ
											DRAKE	
OBANBO BUSKE		HAR SKUTAN PÅ LAND				VÅR VALUTA			STICKER FRAM HAKAN			

KALLADE NDIANERNA SPRITEN	↓	VISAR PÅ ANLAG	KOLHYDRAT- RIK FÖDA BOSS	↓	MILDARE SVORDOM STARTTAL	BATTINGAR	EGYPTISK GUDINNA	GRYNING VERKAR I UNIVERSUM	KVALSTER	↓	RYMDFIGUR
↓						BLOND KNATTE					
KOMMA TILL HJÄLP MATKEDJA						FÖREGICK KRISTEN- DOMEN					TÄNKER I VIDARE PERSPEKTIV
↓			HINDRAR SPILL HÖRS I RÄTTEN			HAR SNED KAMPANIL			ENGELSK SPORTBIL HABIT		
LIDELSE		TOG HEM DET GJORDE MÅL			VARSKO STAD I ENGLAND				GREKISK GUDINNA UROXE		
↓			VANLIGA VOKALER		FÖRFATT- NINGAR GAMMAL GREKSTAD		BESTAR	SPELADE I ITALIEN LUSTIGHET			KAN MAN DREJA VISAR ETT VÄLSTÄND
LEVER MÅNGA TILL- SAMMANS I SKRIDSKO- SIFFRAN FÖRBJÖDS 1979				↓ HELIUM		NATURLIG KAM	HAR ÄDELT ÖVERDRAG UTSLAGS- PLATS				
↓			GAUSS		→						
SITTER RYTTARE	BAK- GRUND			GAMMAL KNARR		FÖRST OCH SIST	FN I VÄST		TILLÄGG		GÅR PÅ ÅNGA
↓					LÄMNA I STICKET				LAGG- KÄRL		

VINNARE I BILDKRYSS 15

Gudrun Pettersson, Glanshammar, Monica Månsson, Fjärås, Lisa Jonasson, Nyhammar, Håkan Dahlgren, Gävle, Rune Andersson, Alfita, Eva Andersson Wahlkvist, Nyköping, Gunnar Larsson, Nyköping, Kåre Hörnfeldt, Härnösand, Leif Iggström, Stenhamra, Ingvar Sönefors, Falkenberg, Erik Stenmark, Ludvika, Lennart Sjövall, Vallda, Karin Grytte, Spånga, David Fredriksson, Svedala samt Helena Syrén, Jönköping, vilka får var sin dubbeltrisslott.

BILDKRYSS #18

Dragning den 31 januari. 15 med rätt lösning vinner var sin trisslott med chans att få upp till 7,5 miljoner kronor. Sänd lösningen till Bildkryss 18, Byggnadsarbetaren, Box 19615, 104 32 Stockholm.

Namn.....

Adress.....

Postadress.....